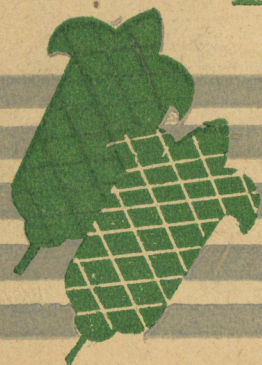

БЪЛГАРСКИ МУЗИЦИ

1942
XXXIV

7-8

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

МЕСЕЧНО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ

ЗА ТУРИЗЪМЪ, ПЛАНИНАРСТВО И СКИОРСТВО

ИЗДАВА ЦЕНТРАЛНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО

РЕДАКТИРА БОЖИДАРЪ СТОИЧКОВЪ

СЪДЪРЖАНИЕ

Винаги близу до природата — Петъръ Драгоевъ

Българскитъ планини — Стипе Мознеръ

Еделвайсътъ — Борисъ Недевъ

Мѣстото на Родопитъ въ Обединена България — Иванъ п. Николовъ

Разчленението на Сръдна Гора — Иванъ Козловски

Алпинумътъ — Павелъ Кебърле

Планинаритъ-летци — Каменъ Черневъ

ИЗВЕСТИЯ

Заповѣдъ М-во Просвѣщенieto по промѣна наименованията въ страната

Съюзни вести

Какво ни даватъ клоновѣтъ, съ отчетъ за дейността на школата за организиранъ туризъмъ

† Проф. Гочо Московъ

Хажии заслони

Две книги за морето отъ Кънчевъ

Редакция ул. Листопадъ № 4, София, тел. № 3-24-94. Администрация ул. Позитано № 6, София, тел. № 2-75-89. Пощенска чекова сметка № 672. Годишенъ абонаментъ лв. 50 за членове, лв. 65 за сродни дружества и читалища, и лв. 100 за нечленове. Излиза еднѣкратно въ 8 книжки, две отъ които двойни. Ваканционни месеци юний и августъ.

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗЪ
ИЗДАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНОТО НАСТОЯТЕЛСТВО

Редакторъ БОЖИДАРЪ СТОИЧКОВЪ

ГОДИНА XXXIV

СЕПТЕМВРИЙ-ОКТОМВРИЙ 1942

КНИЖКА 7-8

Винаги близо до ПРИРОДАТА

Ние сме така безпомощно заплетени въ сложната и безкрайна мрежа на живота, че не намираме нито сгода, нито разположение на духа, нито достатъчно сили, за да се опитаме да проникнемъ въ тайната му. При това, свикваме тъй много съ всичко, което е въ насъ и около насъ, тъй силно се механизирва чувството ни за нъщата и хората, че не се опитваме да проникнемъ въ скритата страна дори и на най-обикновенитъ всъкидневни явления, които поне повидимому не сж въ областта на непроницаемото. Приятелство, любовъ, бракъ, обществени отношения и колко още наши прояви и връзки, които ни сж скъпи, уви, не сж пощадени отъ формално-механичното отношение на съзнанието ни.

Само когато видимъ отблизу пораженията отъ безстрастния замахъ на смъртта, у насъ се пробужда първичното ни чувство за живота, освободено отъ всякакви формално-механични напластявания. Тогава предъ съзнанието ни животътъ израства властенъ и стихиенъ като една върховна сждба, въ смисъла на която ние се чувствуваме призвани да проникнемъ. Но, тласнати отъ ужаса и нелепостта на смъртта къмъ тайната на живота, ние, освободени отъ едно пленничество, попадаме подъ непреодолимитъ внушения, идещи отъ суровия образъ на смъртта. И затуй, ние се хвърляме въ буйнитъ пламъци на една ненаситна жажда по наслада и самозабрава, или пъкъ затъваме въ тихитъ води на една примирителна и скръбна философия. Ризбира се, въ свѣтлината на тая философия много блага, радости и установени ценности губятъ смисъла и стойността си. Каквото и да вършимъ и да премисляме, чувството за краткотрайността на живота не ни напуска. У насъ залъга дълбоко склонността да философствуваме върху смисъла и безсмислеността на нъщата, страшната участъ на човѣка и въ това наше философствуване ние неусетно сковаваме и пресушаваме свежето си чувство за живота. Печатътъ на една печална разсѣдъчностъ се слага върху цѣлия ни емоционално-духовенъ животъ. Раз-

бира се, това състояние трае дотогава, докато бждемъ отново безпомощно заплетени въ мрежата на живота и всичко си затече пакъ въ коритото на общоприетото условното, формалното.

Но чувството ни за живота, освободено отъ всякакви формално-механични напластявания, се пробужда у насъ съ цѣлия си рѣстъ и тогава, когато се намѣримъ предъ простото величие, непоколебимата мощъ и загадъчната непроницаемостъ на природата. Който въ тишината на нѣкоя звездна нощъ, или при дивната музика на пробуждащия се день се е вслушвалъ въ непонятния и все пакъ загадъчно познатъ и и скѣпъ шепотъ на планината, е изпитвалъ чувството на благоговение предъ великото и непостижимото и същевременно е разкъсвалъ въ съзнанието си оная сложна и безкрайна мрежа на живота, въ която сме безпомощно заплетени като мухи въ паяжина. И у него, у човѣка, който се е вслушвалъ въ безмѣлвния шепотъ на планината, е израствало чистата жажда по единъ животъ. въ който да се отразява простото величие и непоколебимата мощъ на природата и се е пробуждала волята да утвърди всичкитъ си положителни сили.

Смъртта и природата — два свѣта, отъ съприкосновението съ което се отърсваме отъ бремето на условноститъ и лъжата и заживѣваме съ неподравненото чувство за живота. Но докато отъ опита си отъ смъртта излизаме скръбни, притихнали и примирителни философи, отъ опита си отъ природата излизаме веселожизнени, дръзки и дейни утвърдители на великото у насъ. Въ този смисълъ, природата е единъ много по-сигуренъ и стихуенъ катарсисъ отъ Платоновия катарсисъ на изкуството.

Истинското възраждане на хората и на народитъ, за което тѣй често се приказва и за което се водятъ толкова много борби, не би било трайно и пълно, ако въ основата му липсва едно истински възродено чувство за живота. А до това възродено чувство за живота, освенъ презъ дебритъ на религията и презъ школата на общественно-възпитателнитъ внушения, се стига сигурно чрезъ просвѣтленото ни общуване съ природата. И като знаемъ, че природата е източникъ на здраве и сила, близостта ни до нея става вече една повелителна необходимостъ, както отъ гледището на отдѣлната личностъ, така и отъ гледището на обществото.

Винаги близко до природата, винаги въ хармония съ природата! — ето единъ повикъ, еднакво важенъ за всички времена, но съ изключително значение за нашето време и особено за подрастващитъ поколения, които ще трѣбва да влѣятъ жива струя въ обществения ни животъ и които сж призовани да възплѣтятъ и утвърдятъ новия духъ.

ПЕТЪРЪ ДРАГОЕВЪ

Елъ-тепе • Пиринъ

Сн. Божиновъ

СТИПЕ МОЗНЕРЪ

Аташе по печата при
Хърватската легация въ София

Българскиятъ П Л А Н И Н И

Още въ първитъ дни отъ пребиваването ми въ България обикнахъ тази страна като моя родина или, по-добре казано, започнахъ да я обичамъ опознавайки нейната природна красота и добритъ ѝ трудолюбиви хора. Веднага трѣбва да прибавя, че за възхищението ми отъ българската земя най-много допринесоха нейнитъ планини и хълмове, нейнитъ върхове и

рѣчни долини, врѣзващи се често като ждрела между високитъ скали.

Не зная дали случаятъ поиска, щото още на другия день отъ моето стѣпване на българската земя да се отзова на Мусала — единъ прекрасенъ день презъ августъ миналата година. Този мигъ бѣше решителенъ за моитъ по-нататѣшни излетувания по българската земя

... Рано сутринта, току-що изгръло слънцето, бях вече на върха. През златната утринна омара почувствах цълото величие на българските планини. Пред мен бѣ простната цѣлата Рила, горда че обладава най-високиятъ връхъ на Балканитѣ. Тя ме гледаше приветливо съ своитѣ планински очи, хранещи множество рѣки и потоци. Осанката ѝ бѣ царствена, напълно наподобяваща на планина заемаща сръдището на българската земя. А тамъ, въ далечината, блѣстяха на слънцето мраморнитѣ върхове на Пирин, надпреварвайки се въ красота и височина съ тѣзи на Рила. Видѣхъ и Витоша, запрѣла предъ столичния градъ като тромавъ пѣтникъ, приличаща на квачка полегнала надъ своитѣ малки. Ето и Осогово, доскоро нѣмъ свидетел на много борби, стенания и неправди. Днесъ вече тя не дѣли две български земи. Изкуственитѣ граници по върховетѣ ѝ изчезнаха. А тихитѣ Родопи, съ своитѣ заоблени очертания, наподобаватъ спокойна морска ширь. Величествениятъ Балканъ, като че ли на пукъ на историческата рѣка, следи Дунавъ по цѣлата българска земя, еднакво отдалеченъ отъ рѣкава му. Ето и македонскитѣ планини съ незабравимата Шаръ-планина — ето най-после цѣла България...

И азъ почувствахъ онази особена любовъ, която българитѣ питаятъ къмъ своитѣ планини. За всѣка отъ тѣхъ народътъ си има галено

име, своитѣ разкази и предания. Никѣде, изглежда, планинитѣ не сѣ играели такава важна роля въ историята и борбитѣ на единъ народъ както при българитѣ. Достатъчно е да се спомене за легендарния Пиринъ, свещено овѣнчанъ отъ славнитѣ борби за свободата, или пъкъ за Балкана гордъ, бащица старъ, съ свидетелитѣ му рожби Левски, Ботевъ, Вазовъ.

Днесъ всички тѣзи планини сѣ пантеонъ на свѣтли образи, дали живота си за свободата на българската земя. Честити сѣ днесъ тѣзи планини, че сѣ въ границитѣ на Обединена България.

Ето че и ние станахме поклонници на тѣзи планини, често приличащи на Алпитѣ, често на хърватския дивъ Велебитъ, често на тихитѣ спокойни Босненски планини. Но има и самобитни, наподобяващи вълшебни каменни приказки. Не вѣрвамъ нѣкъде да има такава игра на природата, такива каменни образувания както въ Бѣлоградчикъ. Подреждамъ ги въ тритѣ най-голѣми знаменитости на България — Охридъ, Търново, Бѣлоградчикъ.

Прекрасната природа на Охрида и неговото езеро, обградено отъ високи планини, съ прочутия манастиръ на св. Климента, съ крепостта на Самуила, съ гроба на Пърличева и съ много още български исторически светини, е западната граница на България. Тукъ природата и историята сѣ творили велики дѣла. Сжщото е и съ Търново. И въ него историята е оставила свѣтли спомени, но и природата съ щедри шепи е надарила града и околноститѣ му. Ето

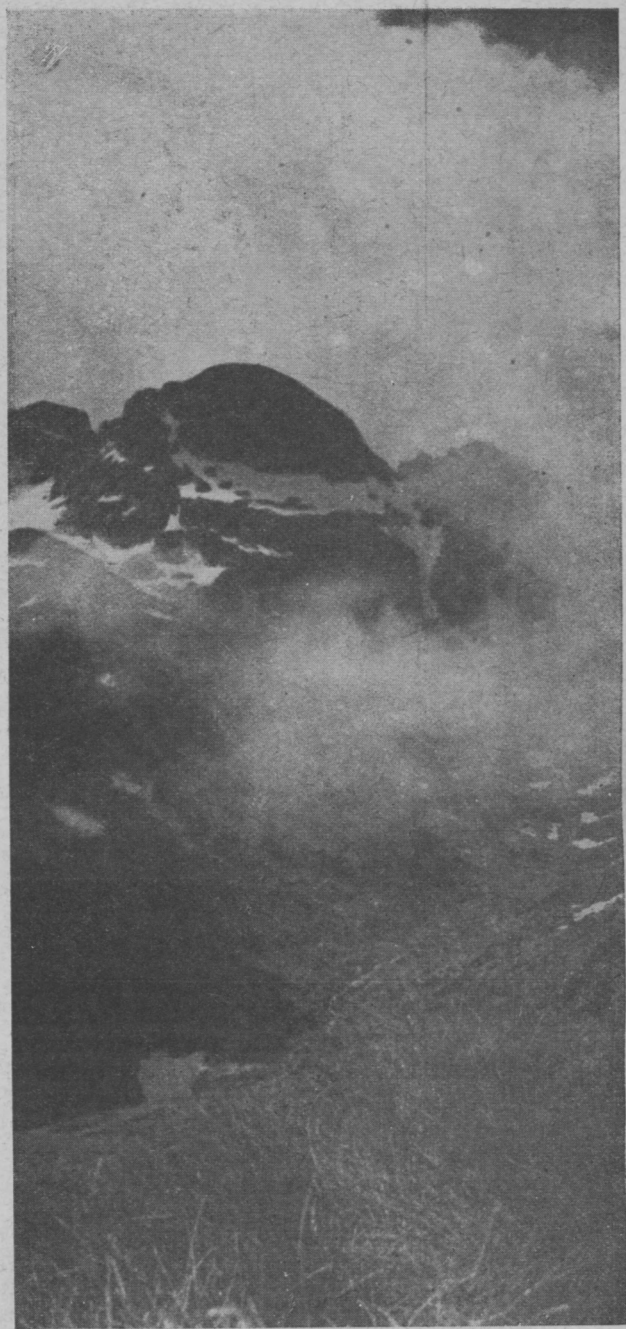
Ржбътъ — Пирин • сн. Божиновъ

и Янтра, въ която се отражават скромните кжци, приютили и запазили и до днесъ тайнитъ на величави дни. Българчикътъ съ своитъ скали несъмнено представлява чудо на природата. И тукъ историята е записала юнашки борби. И тукъ българитъ на свой редъ, както и другаде, сж водили кървави борби и битки. Остатъцитъ отъ крепостта надъ града говорятъ и днесъ красноречиво за борбитъ. При това трѣбва да се добави, че и природата е проявила своеволие: най-различни образи и форми, наподобяващи хора и животни — вкаменѣли чудеса — се редятъ край височинитъ. Въ долината, край пжтя, навсѣкжде ни привличатъ тѣзи каменни чудеса. Ето мадоната, толкова години молеща се. Малко по-долу конникътъ, вършайки се отъ любимата си. По-далечъ, по едно бърдо, изкачватъ се трудно монаси, наказани заради немилосърдието си спрямо несретна двойка, погрѣшила въ любовта. Тамъ, далечъ наюгъ, е Миждуръ, покритъ вече съ снѣгъ. Есень е, а презъ това време Българчикътъ е прекрасенъ. Червеножълтеникави листа, примѣсени съ яркозелени борови елхи, просечени отъ чудни каменни форми, придаватъ неповторимъ изгледъ на тази чудесна природа.

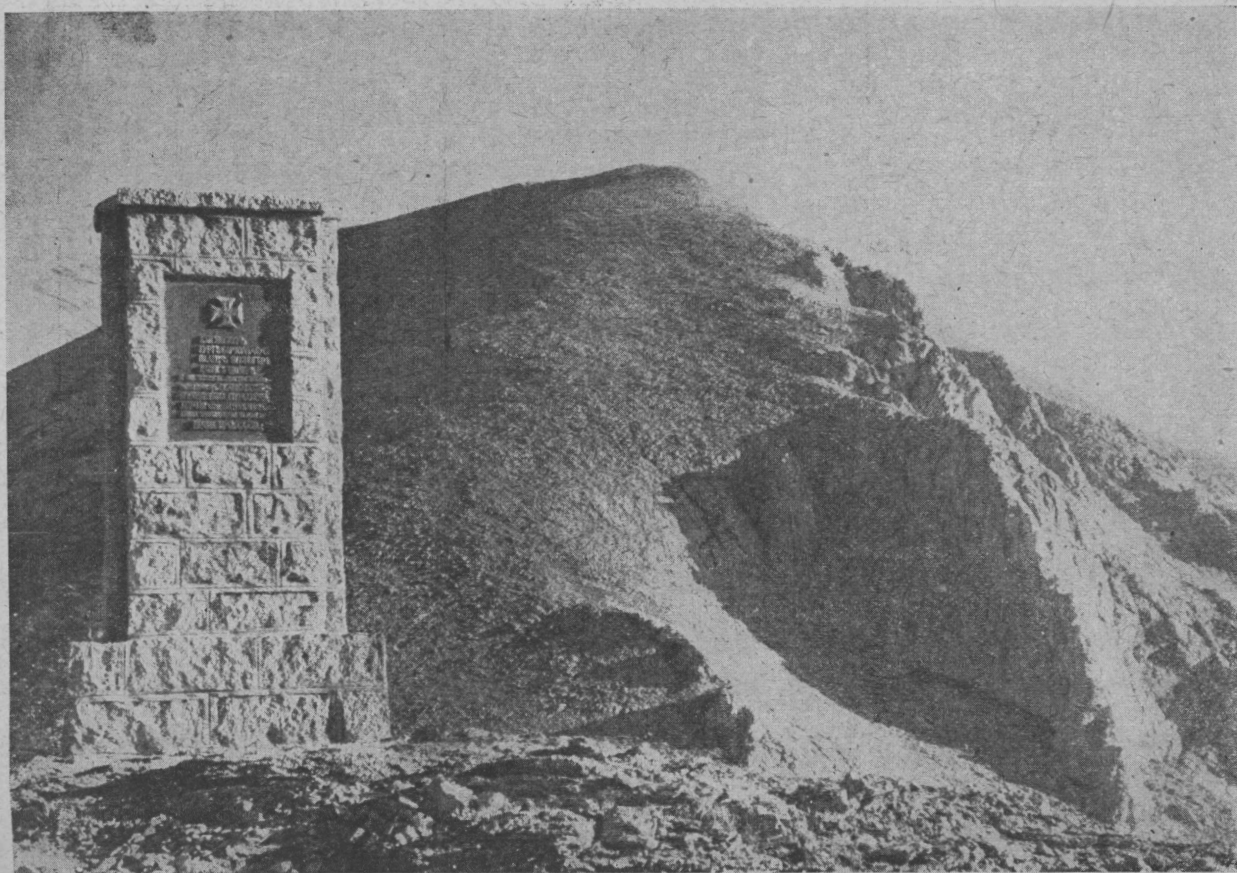
Да се върнемъ на любимитъ планини, зиме и лѣте еднакво привлѣкателни. Но мжчно е да се каже кога сж по-хубави. Снѣгътъ несъмнено придава нови форми. А напролѣтъ, когато гората се наново разлисти, планината приема новъ обликъ — свежъ и привлѣкателенъ.

Оязи, който е видѣлъ и обходилъ Рила, Пиринъ, Осогово, Родопитъ, Стара планина и Сръдна Гора, а накрай и близката Витоша, мжчно би решилъ коя е по-хубава и по-привлѣкателна и кжде, следователно, най-вече би трѣбвало да отиде. Но ако трѣбва да се предпочете и съ огледъ на близостта, то изборътъ ще падне върху Пирина. Той ми е все пакъ най-близъкъ и най-милъ, защото често съмъ билъ тамъ и винаги желая пакъ да го споходя. Има имена на планини, които за известни планинари звучатъ досадно. За Пирина въ никой случай това не би могло да се каже. Всичко тамъ, въпрѣки пространството, е толкова привлѣкателно — без-

брой върхове, езера и долини. Нищо не е еднакво. Всѣки кжтъ отъ Пирина има свой обликъ, своя красота и очѣртание — своя душа. Тази планина, люлка на борци за свободата, е съ право легендарна и първа измежду българскитъ планини.

Но за да бждемъ справедливи и спрямо

Ел-Тепе съ възпоменателната плоча на загиналите германски авиатори в долината Влахи • Сн. Божиновъ

любимата и близка Витоша би трѣбвало да кажемъ, че и тя ни предлага великолеппи възможности и посещения, които често й правимъ, не се дължатъ само на нейната близост до столицата. Затова тя е и толкова посещавана — поради съчетанието на тѣзи две качества, красота и близост. Едва ли има пжтека изъ нея, която да не е стотици пжти обхождана. Едва ли има, сжщо така, дърво въ нея, на което да не висѣла туристическа раница и подъ което да не се лѣла чудна планинска пѣсень! Презъ зимата Витоша е незамѣнима. Честитѣ й хижи сж подслонъ и весело убежище на всички, които обичатъ природата. А такива въ България има много.

Любовта къмъ планината е голѣма и вкоренена въ народа, въ различните му слоеве. Колко пжти сжмъ срѣщалъ селяни, които из-

вървяватъ десетки километри само и само да прекаратъ частъ отъ времето си всрѣдъ планината! А мнозина отъ тѣхъ служатъ за примѣръ съ трудолюбието си, спомагайки планинарството по различни начини.

Мога да кажа, че опознахъ България най-напредъ чрезъ планините ѝ. А първитѣ впечатления сж най-трайни и най-дълбоки. Чувствавамъ, че тази любовъ ще продължава и тогава, когато ще бжда далечъ отъ тази близка менъ страна, далечъ отъ тѣзи величествени планини и далечъ отъ рѣдките приятели, спечелени пакъ изъ планините.

Тази любовъ ще е вѣчна, тѣй като е осветена отъ величието на природата, която така богато е обдарила българската земя не само съ красоти, но и съ хора.

Еделвайсетъ

БОРИСЪ НЕДЕВЪ

Като чужденецъ по нашитѣ планини, дошълъ отъ далече, блѣсти звездата на еделвайса и привлича съ своята странна красота любителитѣ на високитѣ масиви. Какво го прави толкова търсенъ? Дали не е опасността, съ която е свързано неговото откъсване и което всѣка година е причина за не малко нещастия? И колкото е по-недостъпенъ, толкова е по-търсенъ и става по-красивъ и по-примамливъ. Неговото име е символъ на планинарството и неговата звезда краси гърдитѣ на планинаритѣ.

Българското име на това растение е балканската или тревиста звезда; но много по-разпоstrанено е нѣмското му название еделвайсъ. Научното име *Leontopodium* произлиза отъ грѣцката дума *léon* — лъвъ и *pódion* — краче, т. е. лъвски кракъ, поради това, че съцветията му, заедно съ обкръжаващитѣ ги околоцветни мъхести листа, наподобяватъ лъвски кракъ. По-старитѣ научни имена на еделвайса сж *Gnaphalium Leontopodium*, *Filago Leontopodium* и *Antennaria Leon.*, имена, които сега се даватъ на растения близки до еделвайса. Французкото име на еделвайса е *pied de lion*, *pas de lion*, *belle étoile*, *étoile d'argent* и „еделвайсъ“; английското — *lion's foot*, *lion's paw* и др.; италианското — *Leontopodio*, *pié de lionne*, *flore di rocca*, *stella delle alpi*, „еделвайсъ“; словенското — *planica*, *triglavska roš*, *ovcino zelice*; ромънското — *albumela alpina*.

Името еделвайсъ не е дадено отъ туриститѣ на това растение, но е безъ съмнение тиролско име. Още презъ 1785 год. се говори за еделвайсъ въ Zillertal. Но тогава това име не е

Утринна роса ● он. д-ръ Миновъ

било всеобщо разпространено. Стари цвейцарски автори като монаха Aretius (1560) означават еделвайса като „вълнесто цвѣте“. Въ областта на Берхтесгаденъ (Бавария) растението било известно подъ името „биле за коремъ“. Презъ 1933 год. името еделвайсъ е било предложено въ науката отъ ботаника Noll. Съ развитието на планинарството презъ срѣдата на XIX вѣкъ, растението получава голѣма известностъ. Презъ 1862 год. германското и австрийското алпийско дружество го избиратъ за свой символъ. Нѣкои отъ германскитѣ военни формации носятъ знака на еделвайса. А у насъ емблемата на Юношеския туристически съюзъ е пакъ любимото цвѣте.

Географското разпространение на еделвайса е обширно и обхваща различни области. Въ България то е ограничено на нѣколко мѣста —

по скалитѣ и полянитѣ около връхъ Мазалатъ въ Централна Стара планина, въ Троянския балканъ, по скалитѣ на Козята стена, а най-известното му находище е въ Пирина, по Байови дупки и масива на Вихренъ (Елъ-тепе). Доколко е разпространенъ по новоосвободенитѣ краища не ни е известно. По всички изброени мѣста у насъ той е крайно ограниченъ по мѣсто и площитѣ, които обитава, сж крайно малки.

Отъ европейскитѣ находища ще трѣбва да споменемъ Алпитѣ, Тиролъ, Каринтия, Крайна, въ Чехия — Руднитѣ планини и др., после Арагония, Пиренеитѣ, Юра, Карпатитѣ, Аbruцитѣ, Илирийскитѣ Алпи, Динарскитѣ планини, Босна и Сърбия.

Най-източното му находище въ Европа е у насъ — Троянскиятъ балканъ. Отъ тамъ започва една обширна областъ — около 46° по паралела

Есенни минзухари • сн. д-ръ Миновъ

— напълно лишена от това растение. Уралските и Кавказки планини не кичат скалитъ си съ него и едва по-наизтокъ се явява отново въ Туркестанъ и Алатау, по Хималаитъ, Тибетъ, Китай, Япония до Курилскитъ острови между Япония и Беринговия протокъ.

Вертикалното разпространение на еделвайса по всички посочени мѣста е твърде различно. Докато българскитъ форми се движатъ обикновено на значителна височина — между 1700-2800 м. н. в. — известни сж находищата и то не рѣдки, гдето разпространението стига далече подъ и надъ описанитъ вертикални граници за у насъ. Въ Италия, по Талиаменто при Венцони се спуска дълбоко надолу и достига незначителната надморска височина отъ 230 м. При Инсбрукъ, Австрия — 590 м. Но все пакъ изглежда, че благоприятнитъ условия за това

растение се увеличаватъ съ надморската височина и затова находищата му надъ 1000 м. сж по-многобройни. Въ Афганистанъ достига до 4200, а въ Хималаитъ дори до 5400—6000 м.

Колкото обширно е неговото разпространение, толкова сж и различни теренитъ, които поселява. Най-често се срѣща по варовити скали, както е у насъ. Расте по поляни, между тревата, но особено предпочитание има къмъ цѣпнати по високи и стръмни скали, гдето у насъ е останалъ запазенъ.

Въ Юженъ Сибиръ той е съставна частъ отъ растителния свѣтъ на степитъ и ливадитъ. Предпочита слънчево изложение и сухи мѣста.

Устройството му въ общи чѣрти е познато на голѣма частъ отъ планинаритъ. Растението достига отъ 5-20 (30) см. височина. Стѣблото му е изправено, неразклонено, покрито съ

Връх Мара-Гидикъ — Стара планина ● сн. д-ръ Миновъ

плътстъ. Листата, при основата, сж въ видъ на розетка, покрити съ мѣхъ по-силно отъ долната имъ страна. Това което туристите наричатъ цвѣтъ на еделвайса е въ сжщностъ нѣколко съцвѣтия (подобно на съцвѣтията на слънчогледа), събрани заедно по 5—6 и образуващи по такъвъ начинъ „лъжливия цвѣтъ“ на еделвайса. Примамливата му красота се дължи, обаче, не на тѣзи съцвѣтия, но на заобикалящитъ ги най-врѣхни стѣблени листа, разположени въ видъ на звезда. Тѣзи листа, покрити съ бѣловълнестъ мѣхъ, служатъ като примамка на планинскитъ насекоми, необходими за опрашването на цвѣтоветъ. За насекомитъ изглежда, обаче, че това не е особено добра примамка, тъй като еделвайсътъ не се радва особено много на подобни посетители. Мѣхътъ по листата на еделвайса се състои отъ многобройни преплетени кждрави влакна, между и въ които се намиратъ въздушни мѣхурчета, причиняващи

отражение на свѣтлината и тази именно отразена свѣтлина придава онзи мекъ сребренъ изгледъ на еделвайса. Значението на този мѣхъ е трояко: срѣдство за привличане на насекомитъ, намалява чрезъ отражението загрѣването на листата и поради това не позволява силното изпарение на вода отъ повърхността на последния. Растението, знаемъ, вирѣе по сухи мѣста, гдето влагата трѣбва да бжде пестена. Семената, които се образуватъ въ отдѣлнитъ съцвѣтия сж многобройни, дребни, снабдени съ хвърчилка, както при глухарчето, и се разнасятъ отъ вѣтъра.

Голѣмината на звездата е между 2—6 см., но намирани сж екземпляри съ дължина до 12 см. Това ще сж действительно красиви еделвайси, които за съжаление у насъ не можемъ да намѣримъ.

Еделвайсътъ е познатъ съ единъ единственъ видъ — *Leontopodium alpinum* (L) Cass

съ многобройни вариетети. У насъ сж познати два: *var. crasense* Dergane — растение съ по-тѣсни листа на стѣблото и съ свѣтлѣето и съ добре развито листнато надземно стѣбло. Срѣща се по Централния балканъ и Пиринъ. Вториятъ видъ е *var. nivale* = *var. pirinicum* — дребно, често пѣти лишено отъ стѣбло, сбито и гжсто напластено растение съ кжси, лопатовидно-ланцетни листа. Срѣща се по Пиринъ*). Общиятъ брой на вариететитѣ достига около 35, по-голѣмата частъ отъ които е разпространена въ планинитѣ и степнитѣ области на Централна Азия, отъ гдето презъ ледниковия периодъ на земята единъ подвида се е приспособилъ къмъ планинския свѣтъ на Европа и е образувалъ отдѣлна група.

Нашитѣ туристи, по-младитѣ и тѣзи, които не сж брали или виждали еделвайса, често пѣти го бъркатъ съ растения, подобни на него. Действително по нашитѣ планини се срѣщатъ негови близки сродници, сжщо така мѣхнати и красиви, но не притежаващи характерната звезда на еделвайса. Най-често така смѣсванитѣ растения, пакъ сложноквѣтни като еделвайса, сж отъ родоветѣ Свѣщица (*Filago*), Витошки еделвайсъ (*Antennaria*) и Бѣлъ смилъ (*Clinanthus*).

Каква употреба има еделвайсътъ у насъ, освенъ за кичене и хвалене съ опасноститѣ, които сж преодоленѣ за да се набере, не ми е известно. Въ Германия, обаче, той намира при-

ложение въ народната медицина. Въ долината на Ечъ варятъ еделвайса и отварата пиятъ срещу диария. Въ Верфенъ и Берхтесгаденъ, пѣкъ, се употребява срещу дезинтерия и коремоболъ. Въ Тиролъ го пиятъ като чай противъ туберкулоза. Едно повѣрие въ Германия казва, че димъ отъ еделвайсъ и нѣколко коренчета отъ валерианъ предъ прага, изпѣждатъ всички духове и привидения отъ обора на добитѣка.

Интересно е да се провѣри у насъ, особено по о нѣзи мѣста, гдето еделвайсътъ е разпространенъ, какви повѣрия и какво приложение има той всрѣдъ нашия народъ.

Изглежда, обаче, че еделвайсътъ ще бжде скоро забравенъ отъ това население, ако все така продължава неговото унищожение. Струва ми се, че въ края на краищата не овчаритѣ по планинитѣ сж виновни за това. Вината пада на онѣзи „туристи и курортисти“, които въ желанието си да иматъ символа на планинския свѣтъ, но безъ трудъ, безъ рискъ, го търсятъ и купуватъ отъ селянитѣ.

КАРЛОВСКИЯТЪ

БАЛКАНЪ

сн. д-ръ Миновъ

*) Флора на България — Н. Стояновъ и Б. Стефановъ, 1933 г.

Двестото на Родопите в ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРИЯ

ИВАНЪ П. НИКОЛОВЪ

Обединението на българските земи Мизия, Тракия и Македония въ една обща цялост, води съ себе си и едно прекрояване на нашите схващания относно ролята на земеповърхните форми, които изграждат структурата на българската земя.

Въ предѣлитѣ на създадената въ Нюй България, нейнъ грѣбнакъ и защита бѣ наистина Стара-планина, която господствува надъ Горна Тракия и Дунавската равнина и която даде потоци отъ кърви, всрѣдъ които се роди свободата на народа ни.

Днесъ, обаче, когато Отечеството ни включва земитѣ на Бѣломорска Тракия, Македония и Западните покрайнини, когато българската речъ свободно се лѣе отъ мжтния Дунавъ до синитѣ води на Егея и отъ бурнитѣ води на Черното море до синьото Охридско езеро, стожеръ на българската твърдъ, дѣнеръ на българските земеповърхни форми, върховенъ стражъ на Велика и обединена България става Рило-Родопскиятъ масивъ.

Нашето схващане за срѣдище на българската земя, възплътявано до сега въ грѣбнака на Стара-планина, трѣбва да отмѣстимъ много по-наоугъ, тамъ кждето Рила, Родопитѣ и Пиринъ оглеждатъ своитѣ чъртози въ тритѣ български земи — Мизия, Тракия и Македония.

Рило-Родопскиятъ масивъ, възникналъ при първитѣ гърчове на земната кора, преминалъ катазлизмитѣ на всички ери отъ историята на земята ни, днесъ образува гранитната ось на Балканския полуостровъ и сърдцето на нашата страна.

Презъ втората половина на Трѣциера, този масивъ се разпада и става родоначалникъ на множество планини и равнини, които изпълватъ пространството между Старопланинската нагнната земя и Динаро-Албанската такава.

Най-голѣмъ дѣлъ отъ този разпаднатъ масивъ се пада на най-обширната планинска земя — на многостраннитѣ Родопи.

Изпълвайки едно пространство на дължъ 200 кил. и на ширъ 100 кил. Родопитѣ представляватъ най-голѣмъ откъсъ отъ огромния нѣкогашенъ масивъ и орографско срѣдище на българските земи.

Така чрезъ Пловдивскитѣ тепета и Срѣдна Гора, тѣ стигатъ гордия Балканъ на северъ; чрезъ Сакаръ и Странджа — водитѣ на Черно море, а подвирайки се подъ Бѣломорската равнина Родопитѣ показватъ своята снага въ островитѣ Тасосъ и Самотраки. На западъ Родопитѣ здраво се свързватъ съ Рила и Пиринъ, а чрезъ тѣхъ и съ планинитѣ въ Македония. Тракийската и Бѣломорска равнина, както и всички полета въ югозападна България и Македония сж все отломи отъ този масивъ, тѣсно споени съ снагата на Родопитѣ.

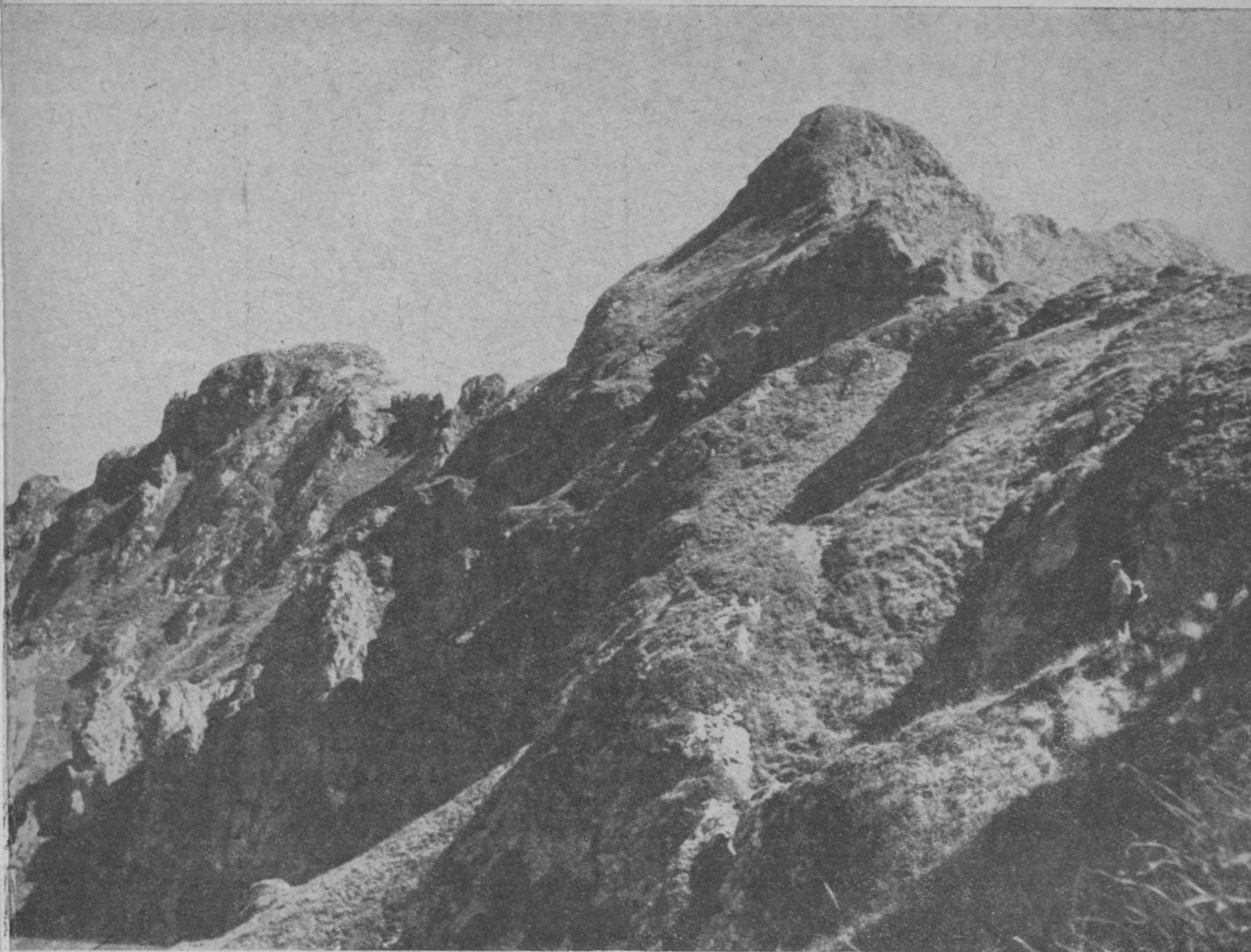
Родопитѣ, които сж така тѣсно свързани съ Рила, заедно съ нея образуватъ единъ хидрографски вѣзелъ, отъ който се отправятъ водни артерии по всички посоки на нашата земя.

Отъ този вѣзелъ трѣгва р. Искъръ, която следъ като се сбогува съ сестра си р. Марица, минава край красивата ни столица, пресича гордия Балканъ и отцѣся синитѣ води на рилскитѣ езера въ Дунавъ.

ДЖЕНДЕМЪТЪ СТАРА ПЛАНИНА

СН. Д-РЪ МИНОВЪ

Ушитъ — Стара планина

он. д-ръ Миновъ

Отъ тукъ поема пътъ Марица, която бавно преминава презъ златна Тракия и занася своя шепотъ въ водитъ на Бѣлото море.

Отъ тукъ извира р. Места, която дѣли Пиринна отъ китнитъ Родопи и влива водитъ си въ топлото южно море.

И р. Арда — любимката на родопското население — отвежда водитъ на бѣлоснѣжния Карлъкъ въ Марица при Одринъ.

Въ климатично отношение Родопитъ стоятъ на преходната зона между континенталния климатъ на северъ и сръдиземноморския на югъ. Презъ тѣхъ минава така наречената климатична ось на Балканския полуостровъ. Следователно, тукъ въ Родопитъ си подаватъ ржка две климатични области.

Съ своя мекъ климатъ, южно слънце, боровъ въздухъ и галещи окоото планински форми,

Родопитъ представляватъ най-хубавитъ кжитища въ Отееството ни, оценени още отъ старитъ траки. Не случайно светилището на тракийския богъ Дионисий е възникнало въ омайнитъ Родопски чуки и не току тѣй Орфей е изтръгналъ най-хубавитъ звуци отъ своята арфа тъкмо въ родопскитъ чъртози.

Родопитъ се явяватъ като естественъ грандиозенъ националенъ паркъ всрѣдъ Горна и долна Тракия — истинска отмора за обитателитъ на тия земи. И до днесъ този красивъ планински лабиринтъ е останалъ най-загадъчната и най-непознатата земя у насъ.

Въ стопанско отношение Родопитъ се сочатъ като най-богата планинска земя съ надземни и подземни богатства.

Съ своитъ подалпийски пасища по широко заравненитъ си беда, Родопитъ сж давали паша

на милиони овци, които сж зимували въ Бѣломорието, а лѣте сж развеселявали високопланинскитѣ „картоли“.

Съ своитѣ обширни борови гори Родопитѣ даватъ най-доброкачественъ строителенъ материалъ и заедно съ Рила сж източникитѣ на тѣй нареченото зелено злато.

Родопитѣ сж надарени и съ много рудни богатства. Тукъ се срѣща олово, бакъръ, цинкъ, смола, охра, слюда и др.

Онова, обаче, което най-много отличава Родопитѣ отъ Рила и което ги прави много по-ценни и по-многозначущи въ Обединена България, това е, че Родопитѣ въ противоположностъ на безлюдната Рила-планина сж сжщевременно и гжсто населени.

Въ гѣнкитѣ на тѣхнитѣ безбройно много хребети и скалисти долини, живѣе едно население отъ около 550,000 души, което образува единъ своеобразенъ селищенъ миръ, затворенъ въ широкитѣ разбити планински вериги.

Този приказенъ миръ, който представляватъ Родопитѣ като поселищна областъ, се дължи на широко разпространената планинска земя, която създава условия за самобитенъ животъ.

Такива широко разстлани планини мжно се заселватъ и овладяватъ, но веднажъ заселени и овладяни, тѣ съставляватъ естествена ясна крепостъ за населението, което ги обитава и което цени свободата си, дарена до голѣма степенъ и отъ самата планина.

Историята ни говори, че Родопитѣ съ своята обширна планинска площъ, съ затвореното въ тѣхъ свободолюбиво население, защитено естествено отъ планината и крепоститѣ изъ проломитѣ, представляватъ най-важната упорна точка въ устрема на нашитѣ владѣтели къмъ топлото Бѣло-море.

Като прибавимъ къмъ това, че въ Родопитѣ човѣкътъ и планината сж органически свързани и нераздѣлни единъ отъ другъ, а отъ друга страна, че Родопитѣ сж тѣсно свързани и взаимно-зависящи съ припадащитѣ имъ се равнини и морето до тѣхъ, ще ни стане ясно, защо византийцитѣ и турцитѣ сж държали щото Родопитѣ да бждатъ въ тѣхни ржце, като най-важно стратегическо мѣсто за владѣние на Горна и Долна Тракия.

Така владѣтелитѣ на Родопската областъ Деспотъ Славъ, Иванко, Спиридоначи, Момчилъ юнакъ и др. сж бивали не веднажъ примамвани и

подкупвани отъ Византия съ цель да държатъ Родопската областъ чужда на България. Тия владѣтели сж минавали ту на една, ту на друга страна, но въ края на краищата сж се обявявали за самовластни и самозвани господари, скрити въ непристъпнитѣ планини.

Турцитѣ още повече оценили стратегическата стойностъ на Родопитѣ и имъ опредѣлили първо мѣсто въ владѣнията на полуострова. Така масовото потурчване въ Чепино, Тѣмрашъ, Ахж-Челеби и Султанъ-Ери, както и заселването на анадолски турци въ Източнитѣ Родопи (Кърджалийско) сж все въ пълна връзка съ политическото значение на Родопитѣ въ тогавашната османска империя. Не случайно е и довеждането на юруцитѣ въ Бѣломорието, чиито стада лѣте прекарвали по високитѣ Родопски пасища.

Използувани като важенъ стратегически пунктъ въ Византийската и после въ Турската империя, чрезъ подкупване на владѣтелитѣ имъ или чрезъ промѣна на етническия съставъ на населението въ тѣхъ, Родопитѣ сж играли твърде голѣма роля въ историческото ни минало било за сигурното владѣние на Тракия или за установяването ни на южното море. Българитѣ сж били сигурни владѣтели на гр. Пловдивъ, само тогава, когато владѣли Родопитѣ, казва проф. Иширковъ А който владѣе Родопитѣ той ще владѣе и устието на Марица и Бѣло-морската равнина, защото планинската земя и равнината предъ нея сж така взаимно зависещи, че владението на едната осигурява това на другата.

ИВ. ВАЗОВЪ

МУСАЛА

Високо възвишавай се,
О, гордий великанъ,
Надменно устремявай се
Въ небесний океанъ!

Що гледашъ тамъ отгоре ти,
Изъ хаоситѣ тамъ?
Що диришъ въ кржгозоритѣ,
Внимателенъ и нѣмъ?

Великъ си, не постигашъ се,
Но казалъ би човѣкъ —
На прѣсти ошъ повдигашъ се,
Да видишъ по-далекъ.

— Защо ми искашъ тайнитѣ?
Каза гигантътъ стария, —
Изглеждамъ азъ безкрайнитѣ
Граници на България!

Връх Амбарица — Стара планина ● он. д-ръ Миновъ

Отъ казаното до тукъ се вижда, че Родопитъ, като планинска система и поселищна областъ сж играли много важна роля при установяването на народа ни на югъ.

Въ това отношение историята трѣбва да ни научи и просвѣти, защото до скоро тази българска земя наричана „Новитъ земи“ служеше само за изправно сръдство на провинени служители. Не по добре се гледаше и къмъ етническия обликъ на населението. Нека, обаче, признаемъ, че презъ последнитъ 5-6 години на този колосъ отъ планини, запълнещъ южно българската земя, се погледна съ по-друго око и се оцени стойността на Родопитъ, а въ връзка съ това се даде и единъ тласъкъ въ разрешението на тѣй наречения българо-мохамедански въпросъ.

Отъ насъ се иска здраво овладяване на тази огромна планинска земя въ стопанско, политическо и стратегическо отношение. А това ще стане когато на Родопитъ се отреди подоба-

вашето имъ се мѣсто всрѣдъ очертанитъ отъ нашитъ дѣди граници на България, за които граници Родопитъ и Рила създадоха светинитъ за народа ни: Рилския и Бачковски манастири, Перушица и Батакъ.

Днесъ, когато отъ билото на южнитъ Родопи е премахната и дълбоко погребана въ дъното на Егея позорната граница, когато Бѣломорската равнина свободно диша прохладния и свежъ въздухъ, що ѝ изпращатъ хилядитъ стройни борове отъ високитъ чъртози на Момчила, когато Родопитъ съ Рила осъществяватъ физико-географското сръдище на земитъ ни отъ тритъ области Мизия, Тракия и Македония, Родопскиятъ колосъ отново става стражъ за топлия югъ и сигуренъ заслонъ за горна и долна Тракия. Тежестъта на българския народъ ще се премѣсти по-наюгъ; неговиятъ духъ, сила и велика мощъ ще се почувствуватъ не само въ Бѣломорска тракия, но и въ широко разхвърленитъ полета и планини отъ Македония.

Географията на България е още въ периода на своето развитие. Не сж малко въпроситѣ, които сж обединенитѣ усилия на географи и туристи, чакатъ своето разрешение.

Ще се възползуваме отъ нашето цѣлостно обхождане на България, включително нашитѣ планини, за да поставимъ на разрешение нѣколко географски въпроси.

На първо мѣсто ние поставяме въпроса за разчленението на Срѣдна гора.

За разчленяването на Срѣдна гора въ нашитѣ училища се преподава следното: „Срѣдна гора се дѣли на Ихтиманска, Сжщинска и Източна. Ихтиманска Срѣдна гора се дѣли на два главни дѣла: Източенъ и Западенъ. Източниятъ дѣлъ се простира отъ Момина клисура до Гължебецъ, сж забележителенъ връхъ Еледжикъ. Западниятъ дѣлъ започва отъ Рила, сж която е непосредствено свързанъ чрезъ Шипочанската седловина и Шумнатица, като върви въ североизточна посока и презъ Вакарелската седловина, отива до Гължебецъ. Той е вододѣлъ на Черноморския басейнъ отъ Бѣломорския (на р. Искъръ отъ р. Марица). На западъ той изпуска клонъ Лозенска планина до рѣка Искъръ. Дветѣ части на Ихтиманска Срѣдна гора сж съединени помежду си чрезъ ридоветѣ Бѣлица и Кара Баиръ. Всички заедно обграждатъ отъ всѣкъде Ихтиманското поле. (Извлѣчено отъ учебника за VIII кл. на Д. Костовъ, по програмата отъ 1925 г.).

Нашето мнение по разчленението на Срѣдна гора е следното: Срѣдна гора, подобно на Стара планина, има едно праволинейно било, отъ р. Искъръ при с. Германъ, до завоя на р. Тунджа, при Ямболъ — около 200 клм. При това, билото има и своитѣ естествени геологически граници: рѣкитѣ Тополница и Стрѣма. Следователно ние ще поддѣлимъ Срѣдна гора на три главни дѣла: Западенъ, Срѣденъ и Източенъ.

А. ЗАПАДНИЯТЪ ДѢЛЪ ИЛИ ЗАПАДНА СРѢДНА ГОРА

Включва се между р.р. Искъръ и Тополница. Дължината му е около 50 клм., ширината му сжщо около 50 клм. Билото на Западната Срѣдна гора е праволинейно и не бива да се прави разлика между нея и „сжщинската“

ОТЪ ИВАНЪ КОЗЛОВСКИ

Разчленението на Сръдна Гора

ПО КАРТА 1: 200,000
И ЛИЧНО ОБХОЖДАНЕ

Царибродъ • он. д-ръ Миновъ

(по учебника), както не се прави разлика и между поддълбата на Стара планина, ако и да има известна разлика между поддълженията ѝ. И ако ние имаме Източна Сръдна гора, защо да нѣмаме Западна Сръдна гора? Не бива да обременяваме ученика да помни три различни имена отъ поддълението на Сръдна гора. Не е грѣшка, като пояснително име, да наричаме Западната Сръдна гора още и Ихтиманска, за туй че въ центъра на нейнитѣ разклонения е разположенъ гр. Ихтиманъ, подобно на Твърдишка, Етрополска и пр. Стара планина.

Западна Сръдна гора ще разчленимъ както следва: 1. Било; 2. Южни предпланински възвишения и 3. Северната връзка съ Гълъбецъ.

1. БИЛОТО НА ЗАПАДНА СРЪДНА ГОРА се състои отъ: а. Лозенската планина, б. Вакарелска Сръдна гора (Вакарелско плато) и Арамлийския дѣлъ. Лозенската Сръдна гора

се простира отъ р. Искъръ при с. Германъ (Софийско) до пролома на р. Габровница, при спирка „Побитъ Камъкъ“. Вакарелската Сръдна гора (Вакарелското плато), следва отъ поменатото дефиле до седловината между върховетѣ Гараванецъ и Арамлиеца (иконата). Третата частъ на Западна Сръдна гора следва отъ поменатата седловина до р. Тополница, Арамлийскиятъ дѣлъ е най-високиятъ по билото на Западна Сръдна гора 1221 м. (южната му предпланина има по-високи върхове). Арамлийскиятъ дѣлъ принадлежи на три околии: Ихтиманска, Пирдопска и Новоселска. Арамлиеца е възловъ връхъ и наподобява въ това отношение на Мургащъ. Той е и най-красивиятъ връхъ на това сръдногорие.

2. ЮЖНИ ПРЕДПЛАНИНСКИ ВЪЗВИШЕНИЯ. Ще ги поддѣлимъ така: а. Западния напръченъ дѣлъ (Искърско-Маришкия вододѣлъ);

Изворът на Ерма • д-р Минов

б. Ихтиманския тригълник и в. Източният напръчен дълъ.

а) *Западният напръчен дълъ (Искърско-Маришкия вододълъ)*. Този дълъ от южната предпланина на Западната Сръдна гора се спуска отвесно (вертикално) от Лозенската планина на юг през вжловия Даутов връх, в. Горното кале (начало на Кара-Баир от ихтиманския тригълник) още по-наоуг образува Шипочанската седловина и се свързва по-нататък с Рила чрез Шумнатица Той служи за вододълъ на водитъ, които се вливат в Черно море (р. Искъръ) и Бъло море (р. Марица).

б) *Ихтиманският тригълник*. Тъй наричаме централната част на южната предпланина от Западната Сръдна гора, която пълни,

въ форма на тригълник, пространството между западната и източна напръчни вериги. Въ центъра на този тригълник се намира гр. Ихтиманъ, за това и го наричаме Ихтимански тригълник. Тритъ страни на този тригълник сж: Кара-Баиръ (Черни-ридъ) от в. Горното кале до Солу-Дервентъ; Въринско-Венковската верига (простира се между с.с. Въринско и Венково съ в. Гор. Кале, к. 1060, к. 977) и Ихтиманица (Бълица). Наричаме я Ихтиманица, понеже гр. Ихтиманъ е най-близу до нея и заема сръдишно положение до сжщата (сегашното й име е Бълица). Тя се простира от к. 977 въ ю. и. посока и при к. 890, чрез Мжтивирското дефиле, се свързва съ Еледжика. Ихтиманският тригълник обгражда и Ихтиманското поле — 640 м. високо н. м. р.

По-важни върхове от Въринско-Венковската

верига сж Сараченъ (939 м.) и Сиври баиръ (1060 м.).

По-важнитъ върхове на Ихтиманица сж: Боровица (977 м.), Езерска чука (986), Крива Орница (971), Славчевъ чукаръ (1054) и Високъ (890 м.).

По-важнитъ върхове на Кара-Баиръ сж: Горното кале (1267) Гелчини ниви (1277) — най-високиятъ връхъ на Западна Срѣдна гора, Преципъ (1250), Срѣдното кале (1216), Чаиръ тепе, Чадъръ тепе и др..

в) *Източниятъ напрѣченъ дѣлъ.* Той се спуска отъ в. Опоръ, или по-право отъ Шиндарската поляна (връзката съ Гължбецъ) и върви въ южна посока, като минава презъ Арамлиеца (Иконата), прѣсича се отъ р. Мжтивиръ, минава в. в. Шипка, Еледжикъ и завършва съ голашкия дѣлъ при гаритъ Сестримо и Бѣлово. (при Момина клисура).

3. ПОСЛЕДНОТО ВАЖНО РАЗКЛОНЕНИЕ, единствено въ северната частъ на западното срѣдногорие е веригата, която в. Арамлиеца спуска въ северна посока, презъ в. Опоръ до Шиндарска поляна, връзката съ Гължбеца (Стара планина), която връзка ние включваме въ източния отвесенъ дѣлъ на западната Срѣдна гора.

Б. ЦЕНТРАЛНА СРѢДНА ГОРА

Както вече споменахме, неудобно е да дѣлимъ Срѣдна гора на „сжщинска“ и, разбира се, на „не сжщинска“. Цѣлата Срѣдна гора представлява единъ ясно опредѣленъ цѣлостенъ корпусъ, отъ една единна геологическа формация. За това че централната частъ на планината е била малко по-висока отъ останалата частъ на сжщата, не бива да я дѣлимъ тъй рѣзко отъ другитъ ѝ части. Какво не сжщинско има на примѣръ въ Лозенската планина, Арамлийския масивъ, Еледжика (Източна Срѣдна гора), Самодивецъ, Братанъ, Руя и др. (Източна Срѣдна гора).

Д. Костовъ въ споменатото помагало, нарича тази частъ на Срѣдна гора „Панагюрска“, но и това име не е сполучливо. Панагюрски сж в. в. Лисецъ, Братия, Бичъ, Арбутъ и др., но Буная, Богданъ, Алексица, Влъкъ и др. не сж Панагюрски, а сж Копривщенски. И ако трѣбва да дадемъ наименование на тази частъ отъ Срѣдна гора по името на нѣкой населенъ пунктъ,

то по право би било да я наречемъ „Копривщенска“, понеже този градъ държи по централно мѣсто въ тая частъ на срѣдногорието, пъкъ и историческото му значение не отстъпва на това на гр. Панагюрище. Не бива и да се внася антагонизъмъ между Пирдопъ и Златица. Като най-сериозно географско наименование на тази частъ отъ планината, споредъ насъ, е да се нарече „Централна Срѣдна гора“. Праволинейнитъ планини винаги се дѣлятъ на западни, централни и източни, подобно на Стара планина. Ще ни се възрази, може би, че въ случая имаме тафтология, понеже Срѣдна и Централна сж две имена съ едно и сжщо значение. Ние оспорваме това становище, като считаме че тукъ тия две имена изразяватъ две различни понятия. Срѣдна гора е добила своето наименование само за това, че тя се простира между Стара планина и Рило-Родопския масивъ. Всички части на Срѣдна гора заематъ едно междинно положение между поменатитъ две планини — и западната, и централната и източната. И когато искаме да намѣримъ центъра на тая планина, ще го търсимъ между Западната и Източната ѝ части.

Смѣтамъ, следователно, че ние спокойно можемъ да наречемъ Централната частъ на Срѣдна гора „Централна Срѣдна гора“, което наименование ще ни обясни че тая планина заема срѣдно мѣсто (междинно мѣсто) между две дълги планински вериги, но че и тя си има свой центъръ (централна, срѣднѣшна частъ).

Централна Срѣдна гора е дълга около 70 км.

В. ИЗТОЧНА СРѢДНА ГОРА

Така се е наричала източната частъ на Срѣдна гора, така и трѣбва да си остане напредъ. Разгледването ѝ ще стане въ отдѣлна студия. Дължината ѝ е около 132 км.

ИЗЪ ГЛУХИЯ РЖКАВЪ НА КАМЧИЯ

сн. д-ръ МИНОВЪ

Вечер надъ Рила

Иванъ Тричковъ

ПАВЕЛЪ КЕБЪРЛЕ

АЛПИНУМЪТЪ

„Алпинумътъ е постройка за отглеждане на планински растения съ научни цели, напр. въ ботанически градини, или съ естетични цели. Засаждането на планински растения между камъни е необходимо за изолиране видоветъ растения, за предпазването имъ отъ гниене, за постигане на сухо загрѣване, при запазване почвената влага.“

Така е дадена дефиницията за Алпинума въ голѣмата нѣмска енциклопедия Майерсъ Лексиконъ.

Извънъ безсѣмнената полза за труженицитъ на науката и насладата и удовлетворението, което изпитва любителътъ при отглеждане на планински растения, алпинумътъ има значение и като сръдство за популяризиране знания за растителния миръ. Туристътъ може да потърси въ алпинума имената и др. подробности за наблюдаванитъ при излетитъ растения.

Планинскитъ и горски цвѣта се радватъ на множество любители. Последнитъ често изпитватъ желание не само да знаятъ имената, но и

Мъгли надъ Демиръ-Налия

Иванъ Тричковъ

да ги пренесатъ въ домашната си градина за отглеждане тамъ.

Заниманието съ тѣхъ, ако е увѣнчано съ успѣхъ, увелича и постепенно отдадениятъ любителъ стига до редъ откровения, които му отварятъ вратата за разбиране на растителния свѣтъ съ неизброимитѣ му тайни.

Въ наскоро излѣзлия трудъ на бившия ректоръ на Висшето търговско училище въ Варна, прош. Ц. Калянджиевъ, „Училището и новото време“ се казва; „Ученикътъ никога нѣма да почувствува сладостта и благотворното интелектуално и морално удоволствие отъ природознанието и отъ експерименталнитѣ науки, докато той не влѣзе въ лабораторията, въ градината и оранжерията и не получи въ ржцетѣ си микроскопа съ нужднитѣ за него приспособления и упжтвания за работа“.

Щомъ практическитѣ занятия сж неотмѣнно

условие за получаване солидни знания, то отглеждането на планински растения представлява сжщо отличенъ обектъ за педагогично изучаване растителната природа, както туризмътъ представлява педагогиченъ способъ за физическо укрепване и основа на физическото възпитание. Защо именно планинскитѣ растения, ще се обясни накратко по-долу, а по-подробно въ друга статия.

Въ Англия, Япония, Китай отдавна, а въ Германия напоследкъ, „дивитѣ растения“ намиратъ все повече приемъ въ домашнитѣ градини, за да замѣстятъ баналнитѣ вече екзотични (африкански) бегонии (ябълки), герани (слѣзени) и др. Тамъ отдавна се е наложило схващането, че пролѣтнитѣ цвѣта на собствения поясъ като кокичета, минзухари, люляка, лалета и др. и лѣтнитѣ: ралица, самакитка, рози, шибой и др., както и европейски смърчове,

ПЛАНИНАРИТЪ-ЛЕТЦИ

Когато бѣха деца невѣрстни, за тѣхъ бѣ само тя — майката скромна, мадоната една, и само нея тѣ питаха . . . какво звѣни навѣнъ въ свѣта. Въ тихия дворъ на башината кѣща за тѣхъ бѣ приказка свѣтла на щѣркела гнѣздото; когато ластовички прелетяваха, отъ тукъ видѣха малкитѣ сърдца съ трепетъ най-бързия полетъ въ синия просторъ; привечеръ съ жалъ се гледатъ съ теленцата гладни, които мучеха докато менцитѣ се пълнятъ съ топло млѣко отъ богатата планинска паша на бѣлитѣ крави. Бабитѣ и снахитѣ бързатъ и кѣщата разтрѣбватъ, че може би скоро ще се прибератъ мжжетѣ. И вечеръ щомъ залѣзатъ и поседелнитѣ лѣчи, тѣхната майка стари пѣсни ще имъ пѣе — така заспиваха малкитѣ деца. На другия день бабата дава и на децата половинѣ отъ оня, ржжения хлѣбъ и сѣмо рѣзанче сланина, зато пѣкъ съ дълбокъ цедилникъ съветва плахо: „Деца; съ мжжетѣ въ гората за дърва ви пращамъ, пазетѣ се отъ тежкитѣ куки, сѣкири остри като ги събарятъ, хлѣбътъ яжте до насита, но сланината пестете, отъ извора водата съ малки шепи пийте“. Но най-хубавитѣ думи чуваха децата отъ чичовцитѣ честни, кога за кървави жертви за родината свѣта съ свѣтнали очи разправяха имъ често. И когато тѣхнитѣ татко — съ години до престолния градъ съ хиляди овни отвелъ — се само съ кучето върне, децата разбираха колко е сладка почивката следъ трудъ.

Чувството на творецъ, че на голѣмия свѣтъ макаръ и за день храната е далъ, отмаляше тоя силенъ мжжъ. А колко мили бѣха ония жени, когато радостно потреперваха, по стапкитѣ стопанитѣ-бащи като познаятъ. Въ тая, родната стреха, отрастнаха голѣмитѣ борци.

Тѣ станаха юноши буйни и въ сѣщото време работници неуморни. За тѣхъ горитѣ тъмни и китнитѣ поляни бѣха близко. По камени вериги живѣха тѣ сами и тайни много въ самотата чуха. Въ грѣмотевичния спускъ на съборена лавина чуваха ехото на предишнитѣ борби. Катъ орлитѣ на балкана, като тѣхнитѣ дѣди търсѣха да станатъ неудържими и тѣ. Испитания много усетиха сърдцата имъ, по стрѣмнитѣ скали надъ каменни бездни свирепа буря кога ги изненада. По най-любимата скала паднаха много за слава на самата нея. По тебъ, самотната скала, научиха се тѣ на съпротива и на борба открита. Безкрайно ги научи ти да те обичатъ, като че ли забравили бѣха тихия дворъ и майката свещена. Вървейки по пѣтя на безспирната борба за тѣхъ бѣ радостъ и най-тежкия трудъ накрай свѣта. Летятъ тѣ надъ просторни градове. Летятъ надъ друмища прашни и въ свободния частъ край тебъ, самотната скала, ще прелетятъ тия твои деца, сърдцето на които остана влюбено до край въ тебъ едната. Може би и ти се влюби въ най-смѣлия отъ тия и за да го задържишъ за винаги при тебе, увлѣче го ти съ твоята тайна сила и въ твоя камѣкъ разчупи и стопи на прахъ ти него и желѣзната машина . . . Въ тѣхъ виждашъ ти своитѣ, смѣлитѣ другари. По мегданитѣ рѣдко ходятъ, но когато тамъ се събератъ най-хубави девойки при тѣхъ ще седнатъ. Символъ на вѣчна младостъ е преграждката на тия мжже и най-нѣжната жена пазн скрито сладкия споменъ отъ тия свѣтли очи, отъ тия топли сърдца, отъ тая тиха пѣсень. У тѣхъ гори творческиятъ огънь, който ражда на свѣта най-гордитѣ деца.

*

За бранъ се готви младиятъ народъ сега, бранъ за сѣдбата на новия човѣкъ, закаленъ въ огъня на първичнитѣ стихии, пламенни сърдца на свидни жертви блѣстятъ сега въ хиляди очи. Препасана е днесъ русокждрава дружина съ ремѣци здрави и вмѣсто съ съвети плахи, раницата е пълна съ бомби и куршуми. Сега въ свѣта звѣни честита силната машина. Въ небеснитѣ простори гърмятъ стоманени орли. Испитания велики чакатъ съ готовность гордитѣ чела. На много свѣтъ дѣла различни съ новата машина съ опитни ржце ще да покажатъ тѣ. При стотни шумъ не пускатъ никой да ги изпревари, по най-рисковани задачи доброволцитѣ сж тѣ, очитѣ имъ сж свѣтли и съ усмивка влизатъ въ люти бой, надъ вражеския станъ непрѣклонни знамена развѣватъ мишцитѣ имъ здрави. На родината свята стражитѣ сж тѣ.

*

. . . Следъ бранъ жестока и дълбоката следа на тѣхнитѣ дѣла, при твоя камѣкъ черенъ, при твоитѣ кичести поля се връщатъ утѣха и почивка да намѣрятъ тия сжщитѣ мжже и въ хаоса на вѣчната борба на природата и живота и въ най-далечнитѣ преломи на всемира ще видятъ сега и тѣ, че стремежа е винаги къмъ покоя. Но млѣчаливиятъ камѣкъ до памети вѣка въ своята паметъ ще западни тия смѣлитѣ мжже.

Вѣковѣченъ споменъ оставятъ малчината, младитѣ, смѣлитѣ — планинаритѣ-летци

КАМЕНЪ ЧЕРНЕВЪ

тистъ, чемшири и др. декоративни дървета и храсти представляват най-подходящата украса за нашите градини.

Дребните и сръдни плътни и вечно зелени храстчета и туфи на планинските растения съжаркитъ имъ и благоуханни цвѣтове представляватъ ново ценно допълнение на горния украсенъ градински инвентаръ. Тѣ сж удобни, защото сж дълготрайни, обаче, дори и да сж аклиматизирани вече, около тѣхъ трѣбва да се полагатъ по-малко или повече грижи относно състоянието на прѣстѣта, влагата, изложението и пр., което изисква предварително наблюдение, изучаване и постоянство. Читателтъ може би нѣма представа, каква богата гама отъ очарование може да донесе такава „естествена“ градинка.

Мисля, че не е нужно да се доказва, че за да имаме успѣхъ, трѣбва да познаваме растителния инвентаръ, съ който боравимъ, да познаваме и живота му и условията, при които се развива, за да му ги дадемъ при тѣхното култивиране. А тия условия сж твърде разнообразни за различните видове.

Свикнали веднажъ да наблюдаваме, изучаваме и съобразяваме при култивирането, създава се навикъ асоциативно да съобразяваме и да проявяваме интересъ къмъ домакинската, земед. стопанска и индустриална растителност. Ако се помисли, че растителниятъ миръ е осно-

вата на цѣлата човѣшка и животинска храна и хранителна индустрия, че билките съ тѣхните алкалоиди, ароматни вещества, витамини и др. цѣлебни свойства представляватъ източника на иѣлата фармакопея, че предивните вещества (нишки и пухове), масла, смоли (къмъ които спада каучукътъ), джбилни вещества, растителни бон, химикали, сокове, дървени строителни материали даватъ суровините за твърде значителни индустрии, ще стане ясно, колко умѣстно е да се поддържа и поощрява чрезъ всѣкаква практика интереса и изучаването на растителния свѣтъ.

По-горе казахъ, че тия занимания не само разширяватъ кръгозора, но довеждатъ до констатации съ стойност на откровения.

Бждещиятъ гражданинъ, особено стопанскиятъ дѣецъ, администратортъ, общественикътъ, учителтъ (не само агрономтъ и учениятъ) ще бждатъ длъжни да разбиратъ добре отъ практика процеситѣ въ растителната природа. Иначе тѣ не биха били подготвени за службата въ държавата ни, която по своята структура е предимно земеделска.

Ние канимъ онѣзи естественици, любители, туристи и специалисти, които биха искали да сътрудничатъ за алпинума на практика или съ перо, да се обадятъ на Софийския клонъ Алеко Константиновъ.

ОТЪ ЧАСТЪ И ЗА ЧАСТЪ

МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНОТО ПРОСВЕЩЕНИЕ

ЗАПОВѢДЪ

№ 2588

Въ допълнение на заповѣдъ № 2186 отъ 15 юлий 1942 година, обнародвана въ „Държавенъ вестникъ“, брой 139 отъ 29 юний 1942 г., и на заповѣдъ № 2191 отъ 18 юний 1942 год., обнародвана въ „Държавенъ вестникъ“, брой 138 отъ 27 юний 1942 година, нареждамъ да се поправятъ следнитѣ грѣшки:

1. „Дели орманъ“ (гора въ Източна България) да не се преименува въ „Полесие“, както е обнародвано, а да остане въ досегашното ѝ наименование — „Дели орманъ“.

2. „Сакаръ планина“ (планина въ Югоизточна България) да не се преименува на „Браница“, както е обнародвано, а да остане въ досегашното ѝ наименование — „Сакаръ планина“.

3. „Белмекенъ“ (врѣхъ въ източна Рила) да не се преименува на „Бѣли врѣхъ“, както е обнародвано, а да остане въ досегашното му наименование — „Белмекенъ“.

4. „Овата“ (мѣстностъ по горното течение на Провадийската рѣка) напечатано „Овчо поле“, да се чете „Овче поле“.

5. „Папазъ чаиръ“ (седловина надъ Неврокопъ), напечатано „Пресланъ“, да се чете „Преслапъ“.

6. с. Арабаджий, Добришка околия, напечатано с. Бозари, да се чете с. Вазарци.

7. с. Ези бей, Добришка околия, напечатано с. Поручикъ Лимоновъ, да се чете с. Поручикъ Лимоново.

8. с. Енидже, Добришка околия, напечатано с. Крагулево, да се чете с. Крагуево.

9. Хасж Кьоселеръ, Добришка околия, напечатано с. Телерикъ, да се чете с. Телеригъ.

10. с. Краешкьой, Балчишка околия, напечатано с. Великово, да се чете с. Велково.

11. с. Салихлеръ, Тутраканска околия, напечатано с. Братомиръ, да се чете с. Братимиръ.

12. с. Голѣмъ караачъ, Куртбунарска околия, напечатано с. Брѣстница, да се чете с. Брѣстица.

13. с. Чифутъ коюсу, Касъмска околия, напечатано с. Йовковъ, да се чете с. Йовково.

14. Курсово, Касъмска околия, напечатано с. Крусово, да се чете с. Крушово.

15. с. Бейлеркьой, Аккадънларска околия, напечатано с. Колобаръ, да се чете с. Колобаръ.

16. Каракочъ, Аккадънларска околия, напечатано с. Овенъ, да се чете с. Овечъ.

17. с. Хасанъ факж, Аккадънларска околия, напечатано с. Димитъръ Петковъ, да се чете с. Димитъръ Петково.

18. с. Кютуклий, Силистренска околия, напечатано с. Генералъ Недѣлковъ, да се чете с. Генералъ Недѣлково.

19. с. Кочина, Силистренска околия, напечатано с. Иширково, да се чете с. Професоръ Иширково.

20. с. Фандаклий, Добришка околия, напечатано с. Лѣсково, да се чете с. Лесково.

21. с. Карабашлъ, Добришка околия, напечатано с. Войсилъ, да се чете с. Войсилъ.

22. с. Малко Ботево, Добришка околия, напечатано с. Ново Ботьово, да се чете с. Ново Ботево.

23. с. Касъмларъ, Тутраканска околия, напечатано с. Осѣнъ, да се чете с. Осень.

24. с. Сърджиларъ, Тутраканска околия, напечатано с. Подлѣсъ, да се чете с. Подлесъ.

25. Канара махле, Тутраканска околия, напечатано с. Скаленъ-долъ, да се чете с. Скаленъ долъ.

26. с. Вискьой, Тутраканска околия, напечатано с. Царевъ-долъ, да се чете с. Царевъ долъ.

27. с. Кадъръ Ашикъ, Куртбунарска околия напечатано с. Гусларъ, да се чете с. Гусларъ.

28. с. Пандаклий, Куртбунарска околия, напечатано с. Лѣсковникъ, да се чете Лесковикъ.

29. Голѣма Кайнарджа, Куртбунарска околия, напечатано с. Свѣтославъ, да се чете с. Светославъ.

30. с. Мусу бей, Касъмска околия, напечатано с. Горенъ-Изворъ, да се чете с. Горенъ изворъ.

31. Бѣжаново, Касъмска околия, напечатано с. Бѣжаново, да се чете с. Бѣжаново.

София, 15. юний 1942

МИНИСТЪРЪ Б. ЙОЦОВЪ

ИЗЪ СЪЮЗО

• На 13 септември т. г. се навършиха две години от смъртта на Любен Генчев, един от съградителите на хижа „Кумата“ и основателите на Планинската спасителна служба.

• Бившият редактор на списанието ни г. Стефан Попов е преместен в Българската царска легация в Будапеща в чин редактор втора степен.

• Със писмо № 4680 от 8 юли т. г. Министерството на народното просвещение, отделение за висше образование и народна култура ни съобщава, че органът ни „Български турист“ е наново препоръчан с окръжно № 4164 от 18 юни т. г. до всички областни училищни инспектори, директорите на учителските институти, гимназиите и гимназиални клонове, околийските училищни инспектори и читалищни съюзи.

• На 18 октомври г. Тодор Добруджански откри художествената си изложба с около 50 платна с мотиви из Добруджа и бреговете на Черно море.

• По същото време известният наш планински г. Иван Тричков устрои изложбата си в малкия салон на България, където бяха изложени картини с сюжети предимно от Рила. Още в самото начало на изложбата всички картини бяха откупени. Откупена картина имаше и за Поглавника на Хърватската държава.

Какво ни дават Клончетата

• На 16 юни т. г. — рожденият ден Н. Ц. В. княз Симеон Търновски — туристите от Варненското дружество „Девненски извори“ отпразнуваха патронния празник на хижата си с участието на голем брой свои членове и гости. В навечерието на празника пристигнаха 25 души туристи от д-во „Арковна“ — Провадия. Същата вечер варненски и провадийски туристи заминаха за хижата.

На сутринта пристигна от Варна поканеният свещеник Хр. П. Михайлов, който отслужи молебен, поръси туристите и хижата. Той произнесе слово, в което изтъкна благородните задачи на туризма и пожела на туристите да следват неуклонно поставените възвишени нравствени и възпитателни цели на своята организация.

След неговата благословия говори подпредседателят на дружеството Димо Минев. Той благодари на многобройните гости, дошли за празника на хижата и изтъкна постиженията на дружеството. Той спомена, че хижата празнува своята първа юбилейна дата — петгодишнината от нейното съграждане — и по този случай изказа благодарност към всички туристи и външни лица, които сж заслужили за намиране сръдства и сж вложили личен труд, за да доизкарат хижата до този си завършен вид. Остава само една още задача за осъществяване — водоснабдяването, за което досега е получена парична помощ от Министерството на благоустройството и Българския туристически съюз и се очаква друга от варненските власти и общество.

Между гостите личеха туристи от Варненското д-во „Родни балкани“ и работници от организацията „Труд и радост“, заедно с тяхните инспектори.

• В. Търновският клон „Трапезица“, покрай своите образцови чисто туристически и културни начинания, през последните няколко години проявява особено устремна дейност и в полето на обществените грижи за българските деца.

Още през 1939 год. запасният генерал Рашо Георгиев подари на клона една вила с около 23 декара полски имот в близката околност на старопрестолния град. Клонът положи усилия и прибави към завешаното място с свои сръдства още 5.5 декара, така че този ценен имот, предназначен според волята на дарителя за устройване на детско лътовнище, се окръгли на 28 декара. Усилията на клона превърнаха този ценен имот в едно образцово детско лътовнище на името на благодетелите „Мара и Генерал Рашо Георгиеви“.

Тази година през цял месец август клонът е издържал на свои разноски в лътовнището 11 бедни деца. В края на лътуването добитите резултати сж били особено насърчителни. Сръдното наддадено тегло от децата е било 3.155 кг., най-високо — 4.700 кг., а най-малкото 1.900 кг.

За храна на децата-лътовници клонът е изразходвал 19.489 лв. и за готвач 1.500 или общо за издръжка на лътовнището през това лъто — 20.989 лева.

Старанията на нашите другари туристи, вложени в това високо благородно дѣло сж били и тази година заслужено възнаградени с признателността и благодарността не само на родителите на малките лътовници, но и на цялото просвѣтено в-търновско гражданство.

Това похвално дѣло на клона „Трапезица“ сочим като актив на организирания български туризъм и като примѣръ, който заслужава да бъде последван и от други съюзни клонове.

• На 9 август организирани туристи от клон на Б.т.с. „Иванъ Вазовъ“ въ Сопотъ сж положили основния камък на хижа „Добрила“ въ едноименната мѣстност, югозападно отъ в. Амбарица.

На тържеството сж присъствували едно войсково отдѣление, кмета на гр. Сопотъ, множество граждани и селяни отъ околността и туристи отъ Сопотъ и Троянъ.

Отъ страна на Ц. н. на Съюза е произнесълъ слово г. Иванъ Хр. Ламбовъ. Говорили сж сжщо така представител на войската, кметътъ и видниятъ деятель отъ Съюза на популярнитъ банки г. Андрей Шипковенски, който отъ името на Троянската популярна банка е подарилъ 5,000 лева за изграждането на хижата. Кооперация „Шперплатъ“ отъ Троянъ е подарила материали за строежа.

Хижата ще бжде изградена и годна за използване още тази година.

• На старопланинския първенецъ Фердинандовъ връхъ (2374 м.) се издигна хижа-наблюдателница.

Освещаването на хижата наблюдателница на Фердинандовъ връхъ и поставянето на барелефа на царя-отецъ Фердинандъ се извърши на 15. VIII. 1942 год. въ присъствието на надъ хиляда туристи и гости отъ Северна и Южна България.

Следъ водосвета и отчета на председателя на комитета по постройката, министрътъ на земедѣлието г. Христо Петровъ съ силни думи обяви наблюдателницата открита, сжщо и бюста на Царя-Отецъ. Бѣха наградени 19 души отъ Н. В. Царя съ ордена за тѣхнитъ заслуги.

На тържеството присъствуваха хърватскиятъ пълномощенъ министъръ г. Жидовецъ, аташето по печата при Хърватската легация г. Мознеръ, народнитъ представители Колчевъ и Минковъ, директорътъ на горитъ Стояновъ и други.

• На 2 VIII — Илинденъ се чествува двадесетгодишнината отъ изграждането на първата хижа въ България — „Скакавица“, построена въ пазвитъ на величествената Рила. По този поводъ се състоя скромно тържество въ присъствието на група софийски и дупнишки туристи.

Презъ този краткъ периодъ отъ време десетки красиви хижи изникнаха изъ всички родни балкани. Тѣ особено много улесниха българския туризъмъ, като създадоха възможностъ на хиляди любители на природата да се любуватъ на красотитъ на нашитъ планини. Този фактъ иде да покаже, чд българскиятъ туристъ макаръ и младъ, бодро крачи напредъ, следвайки заветитъ на първия вдъхновител на туризма Алеко, и съ трудъ и несъкрушима воля гради хижа следъ хижа, заслонъ следъ заслонъ, и така работи за благополучието и величието на обединеното ни отечество.

• По починъ на Вл. Георгиевъ учреденъ е въ гр. Ксанти клонъ отъ Българския туристически съюзъ подъ наименованието „Момчилови кули“.

• На 25 октомври, 10 часа преди обѣдъ, стана освещаването на хижата на столичнитъ общински служители „Сръдецъ“ въ Витоша.

• Централното настоятелство е отпуснало 3,000 лв. за подпомагане построяването на параклиса въ Витоша на мѣстото на заслона „Тангането“ до хижа „Кумата“.

ОТЧЕТЪ НА ШКОЛАТА ЗА ОРГАНИЗИРАНЪ ТУРИЗЪМЪ ПРИ ТУРИСТИЧЕСКОТО Д-ВО „ПЛАНИНЕЦЪ“

Творческата дейностъ на организирания туризъмъ е двойка: материална и духовна.

Когато се говори за цѣлостенъ организиранъ туризъмъ, не може да дѣлимъ тая творческа дейностъ. Безъ духовното творчество на туризма, материалното му творчество е мъртво.

Нашето туристическо движение бележи материално творчество, изразено главно въ строежъ на хижи, заслони, туристически домове, наблюдателници, маркировка и пр.

Стотици хиляди, а въ близко време и милиони туристи ще бродятъ изъ красивитъ наши планини и други кѣтове на страната ни. Крайно време е, обаче, да се загрижимъ за тѣхното организиране въ туристическо движение, за да се приучи тая неорганизирана или полуорганизирана маса, да пази здравето си при излетитъ, да пази природата сжщо, да придобие всичко онова, което природата заедно съ разнообразната туристическа сръда тѣй щедро ни дава: здраве, наука, култура, дисциплина, сплотеност, другарство, единомислие, воля, дългъ къмъ общество, държава и пр. Въ това именно се състои и духовното творчество на туризма, къмъ което следва да насочимъ нашата дейностъ, паралелно съ материалното творчество.

Една отъ главнитъ цели на упражнявания отъ менъ 40 години туризъмъ, особено въ последната му фаза, изразена въ системно и планомерно обхождане на България, бѣ да допринеса и азъ за родния ни туризъмъ, въ областта на духовното му творчество, или по-конкретно, въ изяснение идеологията на туризма и провеждането ѝ чрезъ здравитъ основи на организирания туризъмъ.

Тая моя цель намѣрихъ за най-целесъобразно да постигна чрезъ основаването на „Школи за организиранъ туризъмъ“, при всѣко едно туристическо дружество.

Още презъ 1936 год., за првъ пѣтъ повдигнахъ въпроса за нуждата отъ такава школа. Презъ 1940 год., повторно повдигнахъ сѣщата въпросъ, въ брошурата „Водачеството въ организиранъ туризъмъ“. Най-после, на 14 януарий т. г. съ мотивирано писмо, предложихъ на туристическото д-во „Планинецъ“ да даде съг-

ласието си да основа и ръководя, при сжщото д-во, „Школа за организиранъ туризъмъ“. На 13 февруарий т. г., поменатото д-во прие моето предложение и ми възложи образуването на въпросната школа.

На 6 мартъ т. г., председателятъ на Ц. н. отъ Б. т. с., г. д-ръ Божко Ковачевски, откри школата съ подходяща насърчителна речъ.

Курсътъ на школата бѣ тримесеченъ, безплатенъ, вечеренъ, срѣда и петъкъ, отъ 3 до 9 часа.

Освенъ д-во Планинецъ, за следване курса на школата бѣха поканени следнитѣ д-ва: Алеко Хемусъ, Ю. т. с. и Софийското желѣзничарско туристическо д-во.

Отзоваха се на поканата д-во Планинецъ — 40 души; секция Пиринъ отъ д-во Планинецъ — 5 души; секция Соколъ (отъ д-во Алеко) — 4 души; д-во Хемусъ 1 лице и Соф. желѣзн. д-во — 1 лице.

Записали се всичко 55 души.

Изнесеа се следнитѣ лекции отъ следнитѣ лектори:

1. Иванъ Козловски

1. Програмна дейность на Школата—какво ще се изучава и кои ще бждатъ лекторитѣ. 2. Видове водачески срѣдства: пътеводна литература, маркировка, ползуване отъ топографска карта, разпътъ на мѣстното население, ориентироваченъ усѣтъ; хижитѣ като пътеводна централа, водачи, главатарѣ. 3. Какви качества трѣбва да притежава главатарятъ: здравъ, издржливъ, съобразителенъ, опитенъ туристъ, любознателенъ, мораленъ, тактиченъ, услужливъ, смѣлъ, веселъ, дисциплиниранъ и пр. 4. Изборъ на кандидати за главатарѣ: да не е по-младъ отъ 30 год., да е водилъ туристически групи въ Рила, Пиринъ, Родопитѣ и Стара планина и да е служилъ войникъ. Изборътъ му да става чрезъ балотажъ. 5. Ролята на главатаря въ организирания туризъмъ: а) Организиране на излетитѣ, изборъ и проучване на излета; докладъ и пропаганда по излета; подборъ на излетната група; предварителни грижи за пътуване, нощуване, храна и пр.; опредѣляне началния пунктъ и часъ, провѣрка раницитѣ, обувкитѣ, облѣклото и пр. (особено при дълговременни излети); б) Изпълнение на излета — трѣгване и регулиране на крачката; поддържане връзка при ходенето; почивки и хигиена при ходенето; наблюдения, проучвания, забавления и пр. презъ време на излета или въ хижитѣ; дисциплина въ туризма, ролята на жената въ туризма. 6. Категоризиране на излетитѣ: по целъ на излета, по сезонъ, по възраст на излетниците, по трудностъ на терена, по численостъ на групата и пр. 7. Красотитѣ на България — общъ погледъ на най-известнитѣ красоти въ България, особено на разнитѣ планини. 8. Какво може да се види и научи при обхождането на България: красоти, битиѣ на българина — неговитѣ нрави, обичаи, легенди, пѣсни, хора, носии, езикъ и пр., а сжщо и географията,

историята, геологията, археологията, стопанството, индустрията, флората и фауната на България и пр. 9. Планъ за обхождането на България — колко време е необходимо за обхождането на България, при нормално обхождане, при съкратено обхождане и при научно обхождане, а сжщо и системата за обхождането на страната. 10. Стануване (лагеруване) — изборъ на мѣсто за стана; устройство на стана; какви качества и добродетели развива стануването. 11. Игрищата и туризъмътъ — природата представлява най-разнообразни и идеални игрища (или условия за такива), при чистъ въздухъ, красотата, слънце, хубава вода и пр. 12. Отношението на туризма къмъ другитѣ видове тѣлесно възпитание и спортъ. При туризма има благоприятни условия да се упражняватъ почти всички видове тѣлесни упражнения и спортъ. Не липсва на туризма и спортенъ елементъ, особено при алпинизма. Туризмътъ и спортътъ се взаимно подпомагатъ. Обаче не трѣбва да се гледа на туризма като на спортъ. При него нѣма рекорди и награди за бързина. 13. Училищната младежъ и туризъмътъ — общи упѣтвания за упражняване на туризма въ основнитѣ училища, прогимназиалнитѣ, гимназиални и университетски курсове; кои обекти трѣбва да се посещаватъ отъ ученицитѣ ежегодно, по колко часа и дни се правятъ излетитѣ, какви качества и добродетели да се развиватъ въ ученика — любознателност, водачески способности и пр. 14. Какъ да се прекарва свободното време презъ време на излетитѣ. 15. Отношението на стопанския туризъмъ къмъ общия такъвъ — стопанскиятъ туризъмъ е клонъ отъ общия туризъмъ (специална категория туризъмъ), следователно той не бива да се развива сепаративно отъ последния. При стопанския туризъмъ трѣбва да се уреждатъ излети подъ ръководството на школувани главатарѣ. 16. Идеология на организирания туризъмъ — идеологията на туризма се разширява или обогатява, въ зависимостъ отъ продължителното упражняване на туризма и отъ неговото дирижиране, а сжщо и въ зависимостъ отъ личнитѣ качества на туриста. При туризма се изпитва не само естетичнитѣ наслади, спокойствие, безгрижие, отмора отъ ежедневнитѣ грижи и трудъ, не само здраве и бодростъ, но и много ценни добродетели и качества на тѣлото и духътъ, много знания, култура и пр. Туризмътъ представлява най-добрата школа за всестранно образование и възпитание, стига той да е организиранъ, дирижиранъ. 17. Критически анализъ на проведенитѣ отъ школата излети. Изтъкнаха се всички положителни и отрицателни страни на главатаритѣ-школници и се посочи голѣмото значение на главатаря, като възпитателъ и носителъ на култура чрезъ излетната дейность. 18. Администрация на туризма. Изтъкна се необходимостта отъ тѣсната връзка между туристическата идеология и нейната администрация, като се посочи каква трѣбва да бже администрацията на едно туристическо д-во: съставътъ на упра-

вителин му съветъ, избора му, задачите му, отношението на службата му къмъ насоките на школата за организиранъ туризъмъ и пр. Посочиха се функциите на помощните му органи — стопанския, главатарския и дамски комитети, а така също се дадоха общи насоки за съставяне на правилници за хижния режимъ, за главатаритъ и излетната дейностъ, за детските излети, за защита на природата, за спасителната служба и пр.

II. Професоръ Ст. Петковъ

1. Въ една лекция успѣ да обрисова необходимостта отъ грижи за защита на природата и да напомни дълга на организиранитъ туристи къмъ защитата на сжщата.

III. Подполковникъ д-ръ Кр. Мирски

1. Четене на топографна карта. Мѣстност и елементи на мѣстността, предметъ на топографията, численъ и линеенъ масштабъ, изобразяване на мѣстнитъ предмети съ условни знаци; изобразяване на мѣстнитъ форми съ хоризонтали; опредѣляне на коя да е точка по картата, а също и наклона и обзора. 2. Служене съ картата — ориентиране съ компаса, по слънцето, по други признаци, по картата. Опредѣляне по картата точката на стоенето; намиране на картата указаниия ни по мѣстността предметъ и обратното; ориентиране при движение. 3. Общи понятия за аерофотоснимка и окомѣрна снимка; правене на маршрутна скица, по която можемъ да се движимъ по непознати намъ предварително пѣтища.

IV. Д-ръ Никола Станчевъ

1. Обща и специална хигиена. 2. Болеститъ на сърдцето и пазенето му презъ време на излета. Най-голѣмата опасностъ за туриста представлява небръжното му отнасяне къмъ сърдцето. Даде се пълна представа за неговитъ болести и указания за запазването му при излетитъ. 3. Даване първа медицинска помощ при злополука въ туризма.

V. Георги Драгоевъ

1. Исторически развой и идеология на туризма.

VI. Александъръ Бѣлковски

1. Алпинизмътъ. Даде се пълна и ясна представа за алпинизма (техника, постижения и целъ).

VII. Василь Гърличковъ

1. Ски-туризъмъ — целъ, техника и постижения. По липса на достатъчно време, преподаваха се и по две лекции въ единъ и сжщи часъ. Всички лекции се свързваха съ ролята на главатаря въ организиранъ туризъмъ.

Практическа дейностъ на школата

За практическото приложение на горнитъ лекции, школата уреди и изпълни следнитъ излети:

22 III т. г. — до Люлинъ „Царството на кокичетата“.

29. III т. г. — до Кремиковския манастиръ
5. 6 и 7. IV. т. г. — до в. Баба (Стара планина).

12. IV — до Драгоманъ, Петровъ кръстъ (голѣмъ Чепанъ), Три уши, Драгоманъ.

19. IV. т. г. — Своге в. Церве.

26. IV. т. г. — до в. Еледжикъ, Траянови врата, Ихтиманъ.

3. V. т. г. — детски излетъ до Люлинъ.

6. V. т. г. — до с. Лакатникъ, в. Изремецъ, гара Бовъ.

10. V. т. г. — до гр. Радомиръ, срѣща съ радомирското туристическо д-во „Орлитъ“, хижа „Орлитъ“, Голо бърдо (в. Червена ябълка), хижа Голо бърдо.

14. V. т. г. — до хижа Планинецъ (Витоша).

17. V. т. г. — до хижа Планинецъ (Витоша) специаленъ детски излетъ,

24. и 25. V. т. г. — (св. св. Кирилъ и Методий), втори излетъ до в. Баба (Стара планина).

31. V. т. г. — до в. Куминитъ (Витоша) — катерачна демонстрация.

Макаръ да преживяваме изключителни времена — трудно доставяне на храна, подметки и пр., излетитъ бѣха задоволително посещавани отъ курсиститъ. Курсиститъ следваха съ особенъ интересъ и лекциитъ.

Накрай, дължа да изкажа отъ мое име и отъ името на курсиститъ най-сърдечната си благодарностъ на председателя на Б. т. с. г., д-ръ Божко Ковачевски, за гдето подкрепи дълото за основаването на Школата за организиранъ туризъмъ, като я откри съ съответна поощрителна речъ.

ив. КОЗЛОВСКИ

† ПРОФ. Д-РЪ ГОЧО С. МОСКОВЪ

Роденъ на 8. III. 1891 г. Починалъ на 24. IX. 1942 г. въ Германия.

Голѣмъ лѣкаръ. Голѣмъ човѣкъ. Голѣмъ туристъ. г. Пенчевъ въ в. „Джга“ пише за него: навсѣкжде, кждето е билъ напоследъкъ, въ своя роденъ градъ Севлиево, въ Варна и пр. се е унасялъ въ мисли, или гледки, като че ли иска да погълне съ своитъ широки очи природнитъ красоти. „Какво се замисли?“ — го пита братъ му. „Нищо“. — отговаря той лаконично.

Задъ този отговоръ, обаче, се крие цѣлиятъ смисълъ на живота му. Съ красотитъ на природата, отъ най-ранна младостъ го свързва съкровено приятелство. Той благоговѣе предъ нейната хубостъ и истински обиква най-свършеното ѣ творение—човѣкътъ. Като последица отъ това, той се посвещава въ служба на човѣка, неспособенъ да понесе безучастно човѣшкитъ болки и страдания.

Така живѣе д-ръ Московъ — въ непрестанна борба за щастието на другитъ и той склопи навѣки очи съ съзнанието за добре изпълненъ нравственъ дългъ.

Голѣмиятъ покойникъ бѣ членъ на софийския клонъ „Планинецъ и редовенъ посетителъ на едноименната хижа въ Витоша.

Богъ да го прости!

дим. п. ТАЛЕВЪ

Хижи и Заслочи

ОСВЕЩАВАНЕ НА ХИЖА „МОМЧИЛЪ ЮНАКЪ“

Слънцето бавно прибра пурпурно-червените си нишки, които така щедро бѣ разпущнало по просторните чалове около полите на импозантния „Чилъ-тепе“ и потъна нѣкъде въ безкрая. Западъ сякашъ е въ пожаръ. Ние дръзко отмѣрваме едри крачки по стройната снага на родопския великанъ, мѣлчаливъ и гордъ, мощно разтърсилъ плещите си, недостъпенъ и за най-драгитѣ си гости — младитѣ планинари. Наблюдавали ли сте „Чилъ-тепе“, този властелинъ, загърнатъ въ тъмно-зеленото си наметало, привечеръ, когато отдадече се сили сякашъ да ви внуши за минали дни, каквито малко неговии други братя сж преживѣли... Любопитни ли сте да узнаете нѣщо за робския гнетъ въ който родопци живѣли отъждъ старата граница? Тогава чуѣте какво ще ви разкаже Чилъ-тепе, който не веднажъ е давалъ убежище на смѣли хайдутѣ, съ чувовни подвизи. Когато синкавия здрачъ раздипли коприненитѣ си воали надъ мистичното и приказно „Имаретъ дере“, мѣлчаливиятъ родопски гигантъ говори... Вие ще потънете всрѣдъ тайнственъ вѣковенъ лесъ, а тихиятъ вечерникъ надъ главитѣ ви ще разказва... за Момчилъ юнака! Трепетенъ унесъ ви носи далече къмъ минало славно... Нѣжниятъ романъ на тихия планински потокъ приглася:.. Мистична родопска приказка!...

Ние сме на самия връхъ. Приказно тайнствена гледка завладява очитѣ ни! Безбрѣженъ родопски океанъ! Далече нѣкъде самотенъ планински чъртогъ е забилъ смугло чело въ ясната небесна ширь. Бледата луна разгони тъмната, която пълзѣше вече около насъ, и свѣтливо се огледа въ сребриститѣ води на рѣката — сякашъ сърменъ коланъ бѣ препасалъ снагата на моята дивна планина.

Долу подъ погледа ни е новата туристическа хижа „Момчилъ юнакъ“ — свидно дѣло на туриститѣ организирани при едноименъ клонъ.

Разположена е на 1650 м. надморска височина. Отстои на 2 ч. отъ Момчиловци, на 3 ч. отъ Чепеларе, на 2 ч. отъ Прогледъ. Отъ Асеновградъ презъ Югово-манастиръ до хижата, разстоянието се взема за единъ день. Утрѣ е нейното осветяване и ние бързае да се върнемъ — считаме се домакини на утрешното малко тържество. Катъ призрачни сѣнки отъ вси страни гоститѣ пристигатъ. Въздухътъ трепти отъ виковете и свежѣ планински смѣхъ. Повече отъ двадесетъ огньове сочатъ пжтя въ ношъта на закъснѣли туристи.

Отдавна сме будни. Въ четиритѣ стаи на хижата, натъркаляни по пода, доизкарваха последния си най-сладкъ сѣнь гоститѣ на днеш-

ното тържество. Очаквахме още. И не се излѣгахме. Следъ част-два околнитѣ върхове се огласяватъ отъ нескончаеми тиролски възгласи на туристи и любители на природата отъ цѣлия срѣднородопски край. Не закъснѣха и асеновградчани — една група надъ стотина души представи достойно себе си и родната туристика. Неописуемъ възторгъ извика въ сърцата ни появата на ветерана на нашето туристическо движение г. Ив. Ламбовъ, съ бойния ходъ на изпеченъ туристъ.

„Имаретъ дере“ бѣ слушалъ въ захласъ вълшебнитѣ струни на Орфеевата лира. Той бѣ свидетелъ нѣмъ на славно хайдушко минало, но никога „Имаретъ дере“ не бѣ виждалъ такава пѣстро множество, събрало се тукъ да даде изразъ на своя култъ къмъ неземнитѣ му красоти. За това, когато тримата свещеници поръсиха съ светена вода неговия зеленъ гумеръ и гиздавата му сграда то трѣпнѣше въ възторгъ. „Многая лѣта“ павно се разстила на ширь — „Имаретъ дере“ отговори сякашъ съ ехо, а после цѣлиятъ Божественъ химнъ се понесе къмъ небето за да се слѣе съ него.

Колкато, заслужилиятъ за клона ни туристъ, дава отчетъ около построяване на хижата — едно дѣло спонтанно, резултатъ на чисто туристически идеализъмъ съ ценната подкрепа на почти цѣлото население отъ Момчиловци. Този свиденъ домъ на организирани туристи при Б.т.с. коствува на клона Момчилъ юнакъ надъ 150,000 лева.

Първиятъ етажъ се състои отъ четири просторни слѣнчеви стаи направени съ огледъ на най-новитѣ изисквания на хижестроителството.

Строежътъ на хижата е започналъ преди две години. Вториятъ етажъ ще бжде привършенъ идното лѣто.

Кръстникъ на хижата е г. Петъръ Марковъ — родопчанинъ, шедъръ дарителъ на клона ни. „Момчилъ юнакъ“ — именувамъ хижата за да напомнимъ на младитѣ туристи за славни и исторически дни, когато сжщото това мѣсто даваше приютъ на смѣли родопски бунтовници...

Туристическиятъ флагъ се поема отъ председателя на д-вото Георги Бакларовъ, съ подходящи думи.

Вдѣхновено силно прочувствено слово произнася председателятъ на Ц. н-во на Б. т. с. г. Ив. Ламбовъ. Поздравява момчиловскитѣ туристи за голѣмото, полезното дѣло. Възривъ отъ ржкоплѣскания заглушава последнитѣ му думи.

Отъ името на пловдивскитѣ туристи поздравява председателятъ на клона „Калояновъ връхъ“, Стоянъ Атанасовъ.

Много още славословия и похвали се изказватъ по адресъ на момчиловскитѣ туристи. Младъ туристъ благодарѣ отъ името на Момчилъ юнакъ. Тукъ ние препрашаме дѣлъ отъ похвалитѣ които чухме къмъ бившия председателъ на д-вото ни г. инж. Нѣмски.

САВА ПОПСАВОВЪ

ОСВЕЩАВАНЕ ПАМЕТНАТА ПЛОЧА ВЪ ПИРИНА ЗА ПАДНАЛИТЪ ГЕРМАНЦИ

През м. май 1941 г. при аеропланна катастрофа загинаха девет души германци в Пирин. Останките от аероплана се намериха при Влахинските езера. Остана и до сега неизяснено на какво се дължи тази катастрофа.

По инициативата на народния представител от Разлог Д-ръ Никола Минков и при голѣмото съдействие на туристическото дружество в Банско, особено на нашите отлични приятели — туристите Лазарь и Борисъ Икономови, биде издигната една паметна плоча на два часа от хижа Ель-Тепе, в самото подножие на в. Ель-Тепе.

На 1 октомври стана осветяването на тази паметна плоча. За тържеството заминаха от София и сж били тържествено посрещнати и приветствувани в Якоруда и гр. Банско представителът на германския пълномощен министър поручик Бекеръ, фелдфебелът от въздухоплавателните войски Ридл, председателът на Туристическия съюз Д-ръ Божко Ковачески, народният представител от Разлог Д-ръ Никола Минков и др. Осветяването на паметната плоча е било извършено от архиепископския намѣстник на Разлогъ свещеникъ Девизовъ. Той е отслужил панихида за загиналите и следъ това молебень за успѣха на германското оръжие. При осветяването на плочата сж щиятъ произнесе прочувствено слово. Поднесли сж вѣнци и сж говорили германският поручикъ Бекеръ, капитанъ Кантарджиевъ от името на българската войска, народният представител Д-ръ Б. Ковачески, председател на Българския туристически съюз, разложкият околийски управител г. Томовъ, кметоветъ на Банско и Разлогъ г. г. Антоновъ и Мариновъ, бранническият командиръ Витановъ, г-ца Бисева от женското дружество и народният представител Д-ръ Никола Минковъ. На тържеството присъстваваха освенъ това по единъ взводъ войници и бранници. Туристът от Банско взеха сжщо така участие.

ЯПОНСКИЯТЪ ПЪЛНОМОЩЕНЪ МИНИСТЪРЪ г. АКИРА ЯМАДЖИ ГОСТУВА НА ВАРНЕНСКИТЪ ТУРИСТИ ОТЪ Д-ВО „ДВЕНСКИ ИЗВОРИ“ НА ХИЖАТА ИМЪ „КНЯЗЪ СИМЕОНЪ ТЪРНОВСКИ“

Японският пълномощенъ министъръ в София Негово Превъзходителство г. Акира Ямаджи, който бѣше на обиколка изъ новоосвободените източни български земи, на връщане за София посети на 7 юний и градъ Варна. Въ нарочно съставената програма по неговото пребиваване в Варна бѣ предвидено и гостуване в хижата на варненското туристическо д-во „Двенски извори“. Хижата „Князь Симеонъ Търновски“, която се намира в мѣстността на „Аладжа манастиръ“, има едно чудно мѣстоположение, което дава възможност на всѣки посетителъ

да обозре далечните простори на морето, всички източни околности на гр. Варна, както и да хвърли широкъ погледъ къмъ равната и богата добруджанска земя.

Още отъ рано следъ обѣдъ на хижата се бѣ събрало цѣлото настоятелство на дружеството, наедно съ една голѣма група туристи. Самата постройка бѣ украсена съ зеленина и японски и български знамена. Въ приемния салонъ на хижата бѣ сложена маса за малка закуска.

Малко по-късно, по новото шосе, което свързва крайморския брѣгъ съ хижата, се зададе една върволица отъ автомобили, които спрѣха близу до туристическия домъ. Между официалните лица, които се упѣтиха къмъ хижата, на първо мѣсто личеа японскиятъ пълномощенъ министъръ в София г. Акира Ямаджи, наедно съ двамата легационни секретари и частниятъ секретаръ на г. министра, председателът на Българо-японското д-во в София ген. о. з. Т. Радевъ, кметът на градъ Варна г. инж. Янко Мустаковъ, наедно съ пом. кметоветъ на Варна, членоветъ отъ настоятелството на Българо-японското д-во в Варна, както и тия на академичното Българо-японско д-во в Варна, както и голѣма група придружаващи г. министра лица, журналисти и фоторепортери. Предъ входа на хижата присъстваващите туристи начело съ настоятелството на д-вото посрѣгнаха видния гостъ.

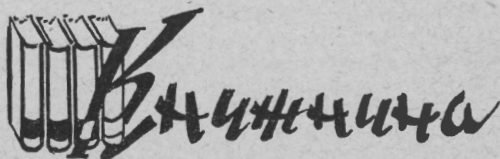
Председателът на д-вото г. Асенъ Петровъ приветствува съ вдъхновено слово господинъ Пълномощния министъръ.

Господинъ Министърътъ благоволи да се разпише въ почетната книга на хижата. Той написа на японски езикъ:

„Зарадвахъ се, че видѣхъ въ вашата хижка японското знаме.“

Пожелавамъ напредѣкъ на българските туристи“.

Трогнатъ и отъ топлия приемъ оказанъ му отъ „Двенци“ г. Ямаджи подари за касата на д-вото сумата 2.000 лева.

ДВЕ КНИГИ ЗА МОРЕТО И ЗА БЪЛГАРСКИТЪ МОЛЯЦИ

Живѣемъ дни на възходъ и величие, дни на обединени народности въжделения, когато отъ Черно море до Охридското езеро и отъ рѣка Дунавъ до Бѣлото море, земята на българитъ е свободна и въ нея се говори звучна родна речъ и се пѣе волната българска пѣсень. Тая звучна речъ и волна пѣсень, която е нашиятъ безсмъртенъ и непобедимъ стражъ, както въ

свободата, така и въ робството, възпъва черния, но благословенъ отъ природата трудъ на българина, чрезъ който той кове своята сждба. Рисува неговата свидна родна земя и неговиятъ буренъ исторически животъ, а така сжщо обезсмъртява въ химни, написани съ кръвъ отъ сърдцето, епохалнитъ му борби за свободата и обединението. Но много малко сж възпъти отъ тя речъ и тая пъсенъ морето и голъмата ръка или езерото, въпръки че тъ сж естественитъ граници на нашата родина, осветени съ кръвъта на редица поколѣния отъ времето на царь Борисъ I до царь Борисъ III.

И наистина, доволно много е възпъта българската планина, съ нейнитъ гори тилийски и Огнянъ змей, или съ нейнитъ безсмъртни хайдутъ и тѣхната кървава пъсенъ за свобода или смъртъ. А българската равнина — съ знойното лѣто по жътва и сѣнокося; съ тихия звънъ на стадата и медения гласъ на кавала, или съ морния повикъ на орача, приведенъ надъ черната угаръ. Само българското родно море и морето въобще, е още малко познато за нашитъ майстори на словото, звука и баграта, защото повечето тѣхни творби иматъ за предметъ изключително почти родната земя съ нейнитъ прелести и величава история или бита на българския народъ съ неговитъ селски и градски идилии, напоени съ дѣха на здравецъ и горочвътъ, но не и съ соления въздухъ на морето. А ние имаме две приказно красиви морета и една легендарна рѣка, които въ сжщностъ не еж край, а началото на нашата страна въ допиръ съ външния свѣтъ, чрезъ родното ни корабоплаване.

Тия морета и това корабоплаване, обаче, сж удостоени само съ вниманието на малцина художници-маринисти, които рисуватъ живия пейзажъ на морето или суровия моряшки животъ въ борба съ морската стихия. Освенъ тѣхнитъ творби, напоследъкъ се явиха на бѣлъ свѣтъ и творбитъ на нѣколцина наши морски писатели, повечето отъ които сж чада на приморската земя. Единъ отъ тия нѣколцина писатели е г. Крумъ Кънчевъ, който съ дветъ си нови книги „При нашитъ морски вълци“ и „Отъ палубата“ зае челно мѣсто. Въ първата книга, която представя разговори съ български моряци, той за пръвъ пѣтъ въ нашата книжнина засѣга редица злостовни въпроси, свързани съ нашето корабоплаване, съ дѣлото на нашето морячество и неговата моряшка сждба, а така сжщо и съ морската идея въ нашата общественостъ. И тия въпроси, съ едно рѣдко умѣние и съ една безспорна убедителностъ сж намѣрили своето правилно разрешение въ страницитъ на тази първа по рода си българска книга, защото сж плодъ на живия опитъ, изнесенъ отъ застъпенитъ морски вълци.

Редомъ съ това, г. Кънчевъ ни запознава съ родното морячество по таквъ начинъ, че то изпква предъ насъ живо, правдиво съ своята безпредѣлна любовъ къмъ морето и съ своята всѣкидневна победоносна борба съ морската стихия. Съ вещината на всестраненъ познавачъ

въ тая непозната областъ за мнозина иначе даровити и плодовити наши писатели, той ни обрисова и нашето морско възраждане, което тепърва започва, но което има всичкитъ предпоставки за единъ все по-голѣмъ и брѣзъ възходъ. Тая книга е жива история на живи люде, извършени дѣла и бележити събития, на умѣстни въпроси и мѣдри отговори, отъ които, за жалостъ, съвсемъ малко се интересува нашето общество и които въ много отношения сж му непознати и чужди или пѣкъ недостатъчно разбрани.

Въ другата си книга „Отъ палубата“ г. Кънчевъ ни описва свои презморски плавания съ езика на вещь и увѣкателенъ разказвачъ. Особено живо и художествено е предадена бурята и победата на кораба въ рѣцетъ на опитнитъ и безстрашни български моряци, която достига до светостъта на подвигъ. И тукъ, както въ „При нашитъ морски вълци“ всѣка страница, дори всѣки редъ, сж една изповѣдь, едно откровение на всѣко моряшко сърдце ведно съ сърдцето на писателя. Тия сърдца любещи пламенно морето и моряшкия животъ, сж безезани и избрани отъ сждбата да му служатъ вѣрно и преданно, защото тѣ сж обречени за него да живѣятъ, за него да умратъ. „Отъ палубата“ е малка, но съдържателна и издържана въ всѣко отношение книга, както е издържана и „При нашитъ морски вълци“, която за разлика отъ първата е обемиста и изчерпателна. Всичко това говори за едно завидно богатство отъ знания и наблюдения у г. Кънчевъ, които, съчетани съ майсторството на единъ писателъ съ сърдце на морски вълкъ, намиратъ своето художествено претворяване въ разглежданитъ творби.

Всѣка отъ тия книги поотдѣлно или взети заедно, както и предишнитъ творби на Крумъ Кънчевъ, особено „Нашето Черноморие“, сж ясно и неопровержимо доказателство, че той все по-твърдо се налага всрѣдъ нашия читаещъ свѣтъ като пръвъ по постижение нашъ морски писателъ. Защото въ тия усилни и изключително тежки времена, които преживяваме, написването и издаването на две такива книги едновременно е сжщински мораленъ и материаленъ подвигъ, който заслужава не само искрена похвала и признателностъ, но и дълбока благодарностъ, че занаяпредъ иднитъ български поколѣния ще бждатъ правилно насочени въ опознаването и завладѣването на морето, както и въ създаването и изграждането на мощно родно корабоплаване и българско морячество по наследство, духъ и призвание, а не случайно.

Накрай, позволявамъ си вмѣсто да отправя обичайната препорѣка за заслуженъ и широкъ приемъ на новитъ две книги на нашия даровитъ морски писателъ, да подчъртая че ролюбски дългъ е за всѣки добъръ българинъ да притежава тѣзи две книги и да внедри въ душата си вложената въ тѣхъ истина за дѣлото на морска България.

КОСТА ТРАЯНОВЪ

Б. Р. За сжщитъ книги получихме допълнително рецензия и отъ д-ръ Гюлеметовъ.

Сорам

ФИЛМЪ ЗА ПЛАНИНАТА

Rougem. Loxmops

